24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6617 — 12 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 18 ՐԱՄԱԶԱՆ 1325 — 25 Octobre 1907 — 24me année № 6617

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԷԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Գ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	45 »
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ	25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	20 »

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԵԱԽԷԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درغلیه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Constple, Galata

10 PARAS

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹ. Պ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ ԷՖ.Ի

ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ

ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆԱՑ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՆԱԻԱԿԱՏԻՊԻ ՀԱՆԴԷՍԻՆ

Համառօտ պատմութիւն կառուցման «Սահմանադրութեան Տրարդութեան Եկեղեցւոյ» Հայ Աւետարանականաց ի Բերա, մասուցեալ ի ժամ պատասխանից նուիրման որ կատարեցաւ ի 7/20 հոկտեմբեր ամի 1907 թուականի:

Կոստանդնուպոլսոյ Հայ Աւետարանական Եկեղեցւոյ 1859ի Հոգաբարձութեան անդամներն էին՝ Վեր. Սիմոն Իւթիւճեան՝ հովիւ, Վեր. Վրթանէս Եղնակեան՝ օգնական հովիւ, Տէրաք Մկրտիչ Ճիլաճեան, Խաչատուր Եղնակեան, Սարգիս Դարբինեան, Ագրիպպա Աղամեան, Յակոբ Պալեան, Յակոբ Մատթէոսեան, Թադէոս Մելքոնեան և այլն: Առանք, համայնքին ընդհանուր փափագանաց համաձայն, ամենակարեւոր պէտք մը սեպած ըլլալով Բերայի մէջ եկեղեցւոյ չէնք մը ունենալը, որոշած են այդ պէտքը լեցուցնելու համար հարկ եղած աշխատութիւնն ընել և այն ատեն գործի ձեռք զարնելով, յաջողած են, քանի մը բարեկամաց աջակցութեամբ, ներկայ եկեղեցւոյ հողը ծախու առնելու, այն դիւաւորութեամբ որ հոս յարկ մը բարձրացուցեն դպրոցի համար. ապոր վրայ եկեղեցւոյ չէնքը կառուցանեն և այդ չէնքին յարակից երիցատուն մը չենին: Այն ժամանակ Գերմանացիք ևս քովի ընդարձակ հողը ծախու կ'ուզեին՝ եկեղեցի, դպրոց ու երիցատուն չենելու համար: Կարգ մը նպաստաւոր պարագաներ համաձած են այն ժամանակի Հոգաբարձութիւնը որ անոնց հետ ընկերակցութեամբ առնուի այս հողը և այդպէս ալ ըրեր են: Առանկով, այս եկեղեցին կառուցանելու առաջին գործնական քայլը առնուած է Թուականէս քառասունրորդը ապրի առաջ: Այն ժամանակ, եկեղեցւոյ հովիւը և հեռաւորաբար ի պաշտօնէ Հոգաբարձութեան նախագահը՝ Վեր. Սիմոն Իւթիւճեանն էր: Յարմար դատուած էր որ հովիւը Գերմանիա և Ամերիկա երթայ՝ բարեպաշտական նուէրներ հաւաքելու համար եկեղեցասէրներէ, և ինք գացած ու աշխատած է: Սակայն այլեւայլ պատճառներով եկեղեցին չենելու առակ հաւաքած չէ: Այդ անյաջողութիւնը մեծ վհատութիւն յառաջ բերած և կարգ մը նիւթական և բարոյական վնասուց պատճառ եղած է և ժամանակ մը չենութեան աշխատութիւն այլեւս տեղի ունեցած չէ:

1869ին յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ, ընդ Նախագահութեամբ այժմու Ազգապետ Վսեմ. Յակոբ էֆ. Պոյաճեանի, տեղւոյն վրայ առժամանակեայ մասուռի մը չենութեան ձեռնարկելու նպատակաւ: Այն ատենի աշխատութեամբ ձեռք բերուած դրամով հողը պատերով պարփակեցաւ: 1870ի հրդեհէն վերջը, հանգուցեալ Մարտիրոս էֆ. Մատթէոսեանի նախաձեռնութեամբ նպաստի հաւաքում ըլլալով՝ գեղանի հարաւային արեւմտեան անկիւնին կողմը խրճիթ մը չենուեցաւ (ըստ Թոյլատուութեան քաղաքապետութեան՝ ժամանակաւոր խրճիթներ չենելու Բերայի ամէն կողմը). այս խրճիթ-մասուռը ժողովուրդը քանի տարիներ գործածեց իրր դպրոց և ուր տեղի կ'ունենային կիրակնօրեայ դպրոց, աղօթաժողովներ, ինչպէս նաեւ Հոգաբարձուց և եկեղեցական ժողովներ մինչեւ որ դպրոցն այլուր փոխադրուեցաւ. իսկ այդ խրճիթը յատկացաւ աղքատ ընտանիքի մը բնակութեան:

1859ի Հոգաբարձութեան կարեւոր սեպած եկեղեցիի մը պէտքը միշտ զգալի էր ժողովրդեան մէջ. հետեւաբար, ժամանակէ ժամանակ կարգ մը պաշտօնական և անպաշտօն աշխատութիւններ, թղթակցութիւններ և դիմումներ եղան. սակայն գործնական արդիւնքի մը չյանգեցան մինչեւ 1890. Սակայն այդ թուականին էր որ խնդիրը դարձեալ խորհրդակցութեան նիւթ ըլլալէն վերջը խառն յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ եկեղեցւոյ չենութեան համար պէտք եղած աշխատութիւններն ընելու: Այս յանձնախումբի անդամներն էին Տէրաք՝ Տոքթ. Հ. Պ. Մատթէոսեան, բրոֆ. Ե. էֆ. Ռէֆիզեան, Յակոբ էֆ. Մատթէոսեան, Վեր. Ա. Կոստանդեան, Վեր. Տոքթ. Ճ. Բ. կրին, Վեր. Զ. Հ. Պրուքս, Վեր. Զ. Ֆ. Փեթիպոն, Վեր. Տր. Հ. Օ. Տուայթ: Մանախումբի առաջին նիստին մէջ հետեւեալ ընտրութիւններն եղան միաձայն հաւանութեամբ:

Տոքթ. Հ. Պ. Մատթէոսեան, նախագահ
Վեր. Տր. Հ. Օ. Տուայթ, քարտուղար
Վեր. Տր. Զ. Ֆ. Փեթիպոն, գանձապահ

Ակնարկ մը նետելով 1859ի Հոգաբարձուներու անուանց և 1890ի Յանձնախումբի անուանց վրայ՝ միայն մէկ անուն կը գտնենք որ երկու ցանկին մէջ ալ կայ: Միայն Վսեմ. Յ. էֆ. Մատթէոսեան արտօնութիւն ունեցած է թէ՛ Հոգաբարձութեան և թէ՛ Յանձնախումբի հետ աշխատելու եկեղեցւոյ չենութեան գործին մէջ. միայն ինք բարեբաղդութիւն ունեցած է եկեղեցւոյ հիմնարկութիւնը և անոր չենուելը տեսնելու: Հոգաբարձութեան միւս անդամները հեռացեալ իրենց հանգիստը մտած են՝ իրենց եկեղեցասիրական փափագին իրականացած ըլլալը դեռ չտեսած: Թէեւ իրենք չտեսան, սակայն իրենց մեծ փափագը, որուն համար եռանդեամբ կ'աղօթէին և որուն համար անձնուիրաբար կ'աշխատէին, իրականացաւ: Եկեղեցին իր յարակից շէնքերով գոյութեան մէջ է այսօր և 1859ի Հոգաբարձութեան մեծագոյն մասին դաւակները, թոռները, հարսերը և փեսաները հոս են; այս պատկառելի խումբը բաղմութեան հետ, այսօր փառք տալու Աստուծոյ՝ իր պարգեւներուն համար, օրհնելու իրենց նախնեաց յիշատակը և անոնց օրինակէն սա դասը անգամ մը եւս հանելու թէ, հիւանդացոյց, որբացոյց, անկելանոցի և օ՛չ նուաստ Աստուծոյ երկրպագութեան նուիրեալ եկեղեցեաց համար անձնուիրաբար աշխատելու ենք, օ՛չ միայն մեզի և ներկայ սերունդին համար, այլ վասն բազմաց և ապագայ սերունդներու համար, առաւել ևս:

1859ի Հոգաբարձութիւնը նպաստ հաւաքած և հողը ծախու առած էր. դժբախտաբար, այն ատենի նուիրատուաց անունները և իրենց տուած գումարին ցանկը չունինք. միայն սաչափը գիտենք որ հանգուցեալ Վեր. Տոքթ. Համլին և Սերգիս էֆ. Մինասեան մէյ մէկ պատկառելի գումար նուիրած են: Այսօր, Տոքթ. Համլինի զաւակները և երկու փեսաները հոս են: Տիկին Մինասեան առաջուան նուէր ղրկեց և օր մը այցելելու փափագ յայտնեց: 1890ի Յանձնախումբին պաշտօնը պիտի ըլլար գեղեցին համար պէտք եղած աշխատութիւններն ընել: Առաջին նիստին մէջ, առաջին գործն եղաւ նուիրատուութեան սկսիլ և նախաառաջ Յանձնախումբին անդամները իրենց անուններուն դիմաց գրեցին այս գումարը զոր կը խոստանային վճարել: Յետոյ որոշեցին անմիջապէս ձեռք զարնել նուիրատուներուն դիմելու գործին զոր ի գործ դնելով բաղդաւոր կարճ ժամանակի մէջ, խոստացուած նուէրները լաւ գումարի մը հասան: Միւս կողմէ, Ամերիկայի Պօրտ Ընկերութեան հաւանութեամբ, Վեր. Տոքթ. Համլին մասնաւոր աշխատութիւն տուաւ Ամերիկայի մէջ նպաստ ժողվելու և յաջողեցաւ բաւական լաւ գումար մը հաւաքելու: Թերեւս հոս եւ հոն ժողվուած գումարներով կարենալիք համարակիլ կառուցման գործին ձեռք զարնելու, ինչպէս որ Յանձնախումբին փոքրաթիւ Մասնախումբ մը ընտրեց, որ աւելի մօտէն զբաղիս և հսկեն շինութեան մանրամասնութիւններուն, որոնց անդամներն էին Մր. Փիթ, գանձապետը, Վահան էֆ. Մատթէոսեան և ի բացակայութեանն որ՝ Յարութիւն էֆ. Կոստիկեան և Միրիճան էֆ. Գալփաքճեան: Յարաբարպետ ընտրուեցաւ Ստեփան էֆ. Իսմիրեան:

Շէնքերուն և ըլլալիք ծախուց գաղափարներն ու ծրագիրը Յանձնախումբին ներկայացուելով վաւերացան: Սակայն անոնց մէնրամասն գործադրութեան հսկեցին Մասնախումբի անդամները մեծ ակնածութեամբ:

Շէնքին նախնական գործողութիւնները սկսեցան 1905ի վերջին կիսուն և տասներորդ հիմնաքարը դրուեցաւ նոյն տարւոյ դեկտեմբեր 27ին, պաշտօնավարութեամբ եկեղեցւոյ հովիւ Վեր. Արսէն Շմաւոնեանի և ի ներկայութեան երկսեռ բազմութեան մը որ եկած էին ներկայ գտնուելու այդ ուրախարիթ հանդէսին և փառք տալ Աստուծոյ իր մեծ պարգեւին համար:

Անկէ ի վեր գործը տակաւ յառաջ գնաց մինչեւ այսօրուան կատարելութեան հասնիլը:

Հարկ չեմ դատեր մի առ մի թուել այն անձնուէր աշխատութիւնները որ շինութեան Յանձնախումբը և ժամանակէ ժամանակ յատուկ պաշտօններու համար իր ընտրած Մասնախումբի անդամները ի գործ դրին գործին առջեւ եղած դժուարութիւնները հարթելու, կառուցուելիք շէնքերուն համար դրամ հայթայթելու, նուիրատուներ գտնելու և նուէր հաւաքելու, շինութեան և ծրագիրներ պատրաստելու և անոնց գործադրութիւնն հսկելու եւն. եւն. ի համար:

Երբ ձեռնարկ մը յաջողութեամբ պսակուի, եղած աշխատութիւնները կը մոռցուին կամ թէ յաւէտ կ'անուշնան: Մանաւանդ թէ առաքինութիւն մըն է բարի բանի համար աշխատիլ:

Այս գործին մէջ ուրիշ աշխատաւորներ եւս կային: Պիտի տեսնենք զանազան բիրդերը, որ թէ՛ իրենց ձեռագործներովը և անցած տարուան սաքքած «պազարով»ը լաւ գումար մը ձեռք բերին և եկեղեցւոյ նուիրեցին, և թէ չենքին նպաստաւոր իրենց եռանդուն վերաբերմամբ աշխատաւորները քաջալերեցին, և անոնց գործակցեցան կարգ մը բաներու լաւ ճաշակաւ գոյնի ընտրութիւն ընելու մէջ, եւայլն:

Այս համառօտ պատմութիւնը վերջացնելէ առաջ՝ հաճելի պարտաւորութիւն մը եւս ինծի բաժին ինկած է կատարել: Այն է ի դիմաց շինութեան Յանձնախումբի, ի դիմաց Հ. Ա. Եկեղեցւոյ և իր Հոգաբարձութեան խորին շնորհակալութիւններս մատուցանելու ամէն նուիրատուաց, օ՛չ միայն իրենց առատաձեռնութեան, այլ և այն սրտագեղ յօժարակամութեան համար որով ըրին իրենց նուիրատուութիւնը, ինչպէս որ վկայեցին բոլոր անոնք որ նուէր հաւաքեցին:

Եղած նուիրատուութեանց ցանկը յատուկ տոմարներու մէջ պահուած է ամենայն զգուշութեամբ, ինչպէս որ եղած ծախքերն ամենայն մանրամասնութեամբ տագիրուելեամբ լեցուց բոլոր ժողովուրդին սրտերը. այդ խորին երախտագիտութեան զգացմունք թարգման կանգնեցաւ Վսեմ. Ազգապետ էֆենտին, երբ այս առաւօտ սրտայոյզ պաշտամանց միջոցին մաղթանքներ մատոյց Նորին Վեհափառութեան արեւշատութեան համար:

Դարձեալ շինութեան գործողութեանց աւելի գոյնական վիճակ մը տալու նպատակաւ Յանձնախումբը փոքրաթիւ Մասնախումբ մը ընտրեց, որ աւելի մօտէն զբաղիս և հսկեն շինութեան մանրամասնութիւններուն, որոնց անդամներն էին Մր. Փիթ, գանձապետը, Վահան էֆ. Մատթէոսեան և ի բացակայութեանն որ՝ Յարութիւն էֆ. Կոստիկեան և Միրիճան էֆ. Գալփաքճեան: Յարաբարպետ ընտրուեցաւ Ստեփան էֆ. Իսմիրեան:

Շէնքերուն և ըլլալիք ծախուց գաղափարներն ու ծրագիրը Յանձնախումբին ներկայացուելով վաւերացան: Սակայն անոնց մէնրամասն գործադրութեան հսկեցին Մասնախումբի անդամները մեծ ակնածութեամբ:

Շէնքին նախնական գործողութիւնները սկսեցան 1905ի վերջին կիսուն և տասներորդ հիմնաքարը դրուեցաւ նոյն տարւոյ դեկտեմբեր 27ին, պաշտօնավարութեամբ եկեղեցւոյ հովիւ Վեր. Արսէն Շմաւոնեանի և ի ներկայութեան երկսեռ բազմութեան մը որ եկած էին ներկայ գտնուելու այդ ուրախարիթ հանդէսին և փառք տալ Աստուծոյ իր մեծ պարգեւին համար:

Անկէ ի վեր գործը տակաւ յառաջ գնաց մինչեւ այսօրուան կատարելութեան հասնիլը:

Հարկ չեմ դատեր մի առ մի թուել այն անձնուէր աշխատութիւնները որ շինութեան Յանձնախումբը և ժամանակէ ժամանակ յատուկ պաշտօններու համար իր ընտրած Մասնախումբի անդամները ի գործ դրին գործին առջեւ եղած դժուարութիւնները հարթելու, կառուցուելիք շէնքերուն համար դրամ հայթայթելու, նուիրատուներ գտնելու և նուէր հաւաքելու, շինութեան և ծրագիրներ պատրաստելու և անոնց գործադրութիւնն հսկելու եւն. եւն. ի համար:

Երբ ձեռնարկ մը յաջողութեամբ պսակուի, եղած աշխատութիւնները կը մոռցուին կամ թէ յաւէտ կ'անուշնան: Մանաւանդ թէ առաքինութիւն մըն է բարի բանի համար աշխատիլ:

Այս գործին մէջ ուրիշ աշխատաւորներ եւս կային: Պիտի տեսնենք զանազան բիրդերը, որ թէ՛ իրենց ձեռագործներովը և անցած տարուան սաքքած «պազարով»ը լաւ գումար մը ձեռք բերին և եկեղեցւոյ նուիրեցին, և թէ չենքին նպաստաւոր իրենց եռանդուն վերաբերմամբ աշխատաւորները քաջալերեցին, և անոնց գործակցեցան կարգ մը բաներու լաւ ճաշակաւ գոյնի ընտրութիւն ընելու մէջ, եւայլն:

Այս համառօտ պատմութիւնը վերջացնելէ առաջ՝ հաճելի պարտաւորութիւն մը եւս ինծի բաժին ինկած է կատարել: Այն է ի դիմաց շինութեան Յանձնախումբի, ի դիմաց Հ. Ա. Եկեղեցւոյ և իր Հոգաբարձութեան խորին շնորհակալութիւններս մատուցանելու ամէն նուիրատուաց, օ՛չ միայն իրենց առատաձեռնութեան, այլ և այն սրտագեղ յօժարակամութեան համար որով ըրին իրենց նուիրատուութիւնը, ինչպէս որ վկայեցին բոլոր անոնք որ նուէր հաւաքեցին:

Եղած նուիրատուութեանց ցանկը յատուկ տոմարներու մէջ պահուած է ամենայն զգուշութեամբ, ինչպէս որ եղած ծախքերն ամենայն մանրամասնութեամբ

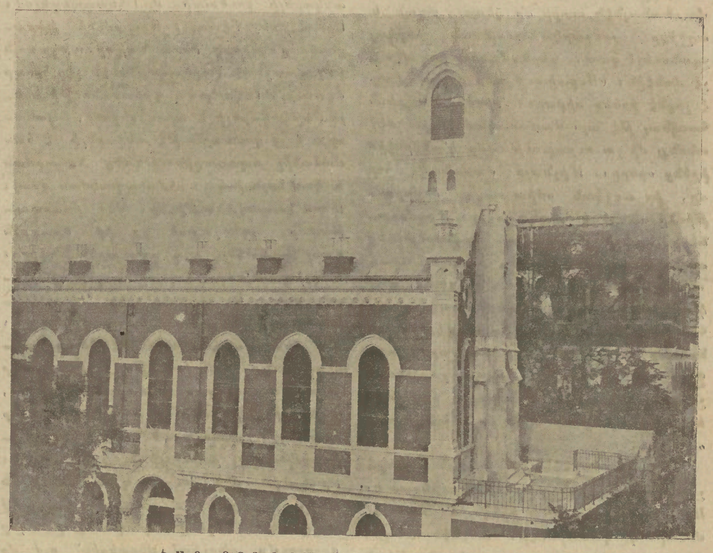

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԱՑ ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ

ԱՄԵՆԱՍՈՒՐԲ ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ Ի ԲԵՐԱ

իրենց յատուկ տոմարներուն մէջ կը գրանուին: Յանձնախումբին ինչպէս և Հոգաբարձութեան մասնաւոր բաղձանքն է որ եկեղեցւոյ և յարակից շէնքերու հաշիւները գոցէ առանց պարտքի:

Այժմ այդ հաշիւները գոցելու համար քանի մը հարիւր լիրայի պէտք կայ: Եւ մեր յոյսը, այդ պէտքը լեցնելու համար, յօժարակամ նուիրատուութեանց վրայ է, որոնց համար կանխաւ մեր շնորհակալութիւնները կը մատուցանենք:

ՏՈՔԹՈՐ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Ամուսնութեան խոստումները. — Նշանուքը. — Պայմանները. — Նշանուքի արարողութիւնները. — Հարսնիքը. — Ամուսնութեան արարողութիւնները:

Յիսուս իր առակներուն մէջ յաճախ խօսած է ամուսնութեան վրայ և կանայի մէջ ներկայ գտնուած է հարսնիքներու: Անիկա ինքզինքը բաղդատած է փեսայի մը հետ, և Հրէից մէջ ամուսնութիւններու կատարման եղանակին վրայ՝ Թալմուտներու մէջի առուած տեղեկութիւնները կը հաստատեն Աւետարանական պատմութիւններու ստուգութիւնը: Մովսիսական օրէնքին մէջ այս մասին հետեւելի որ և է ուղղութիւն մը չենք գտներ, բայց Հին կտակարանի և Թալմուտներու մէջ հոս հոն կը տեսնենք այնպիսի ճշգրիտ մանրամասնութիւններ, որոնցմով կրնանք առաջին դարուն գործածութեան մէջ եղած ամուսնութեան վերաբերեալ բոլոր արարողութիւնները ի յայտ բերել: Մենք այսօր օրով կ'երթանք գիտենք թէ ի՛նչ տեղի կ'ունենար ամուսնութենէն առաջ և յետոյ: Ընդհանրապէս՝ ի հնումն երեք փուլեր կ'որոշէին. Ա. Խոստում, Բ. Նշանուքը, Գ. Ամուսնութիւն: Խոստումը պարզ գրաւոր գրութիւն մըն էր և վերջնական չէր նկատուեր, վասն զի նշանուքէն առաջ կարելի էր ջնջել զայն: Երիտասարդը և երիտասարդուհին ամուսնանալու համար իրարու խոստում տալէ յետոյ, փոխադարձ այցելութիւններ կատարային և ամէն միջոց ի գործ կը դնէին զիրար ա՛լ աւելի լաւ ճանչնալու և վրատաս ըլլալու թէ պիտի կրնան նշանուքը ընել թէ ոչ: Մենք այս խոստումներուն վրայ գրուած գեղեցիկ հատուած մը առաջ պիտի բերենք Մինչեւէն: «Գամաղիէլի որդի Ռաբբի Սիմոնը կ'ըսէր. Իսրայէլի մէջ Աբ և Ռիբքուրի 15ի տօնին պէս տօն չկայ: Այս երկու օրերուն մէջ Երուսաղէմի երիտասարդ և գեղեցիկ աղջիկները ճերմակ զգեստներ հագած, այգիները կ'երթան պարելու համար: Սակայն ո՛վ երիտասարդ, տե՛ս զանոնք և Էնա՛ լաւ ընտրութիւն մը ընել: Անոնց գեղեցկութենէն մի՛ շլանար բնաւ, այլ ընտանիքի համաստութեան նայէ, վասն զի գեղեցկութիւնը պէտք կ'արձէ և չէ տեւական»: Երբեմն հայրը, իր փոքրիկ աղջիկը ամուսնացնելու համար, խոստում կուտար առանց անոր հաւանութեան. սակայն այդ խոստումը կարեւորութիւն չունէր, վասն զի կարելի էր ջնջել: Առանց աղջկան հաւանութեան, կարելի չէր ամուսնութիւն կատարել:

Խոստումէն յետոյ կուգար Նշանուքը, որ արի մը կը տեւէր և իրարու ամուսնութիւն կը նկատուէր: Նշանուած աղջիկը, երբ խոստումէն ետ կենար, շնացող կնոջ պէս կը քարկոծուէր: Հին Եբրայեցիներու մէջ բարձր ձայնով իրարու խօսք կուտային և յետոյ կը նշանուէին: Գերեզմանէն յետոյ և Միշնայի ժամանակ սովորութիւն ըրին պայմանագիրներ կընքել: Բայց նշանուքէն յետոյ երկու ամսոյները սերտ կերպով իրարու կապուած ըլլալու սովորութիւնը շատ հին է: Արբրոդութենէն առաջ կ'որոշէին թէ ի՞նչ պայմաններով պիտի կատարուէր ամուսնութիւնը: Երբեմն կրտսեր եղբայրներն էին որ կը բանակցէին աղջկան հօրը հետ:

Մեծ խնդիր մը չէր գտնուր թէ աղան և աղջիկը իրարու ծանօթ էին թէ ոչ, վասն զի յաճախ իրար տեսած չէին ըլլար անոնք: Միայն կարեւոր էր որոշել թէ երիտասարդը ի՞նչ պիտի տար՝ աղջիկը իրենց կին ունենալու համար, այսինքն թէ քանի՞ դահեկանի պիտի գնէր զայն, վասն զի այս ամուսնութիւնները, ուր ո՛չ թէ աղջկան հայրը, այլ աղան պէտք էր տալ վճարել, ճշմարիտ վաճառութիւններ էին: Ազգականները և բարեկամները կ'ուրախանային և գլխով ու ձեռքերով այնպիսի շարժումներ կ'ընէր, որոնք իր յուզումը կը մատնէին:

— Վաղելու պատճառ մը չկայ, ըսաւ Միլու. քայլերը մեծ առնելով չէ որ մարդ կրնայ կարգ մը բաներէ խուսափիլ:

Լիւսիէն հլուաբար մեղմացուց քայլերը, բայց պատասխան չտուաւ: Քանի մը վայրկեանի լռութենէ յետոյ Միլու ըսաւ.

— Լիւսիէն, մտիկ ըրէ՛, կը հասկնամ քու դժգոհութիւնդ պատճառը: Ալպէրի միլիոնները քրոջդ համար, և Մարթի միլիոնները քեզի համար, անշուշտ շատ գործիդ պիտի դան...

— Կ'աղաչեմ, ա՛լ կը բաւէ որքան կատակ ըրիր, քրթմնջեց Լիւսիէն:

— Մի՛ բարկանար, մարդս: Այս միջոցիս իրերը դէպ դարձուածք մը առին մեզի համար. ո՛չ ոք գիտէ թէ ո՛ւր կանգ պիտի առնեն անոնք: Տօնավաճառներու մէջ բախտախաղի թուղթեր քաշող վաճառորդներու պէս բթամտի հարուածներ ուտու է:

Լիւսիէն կանգ առնելով, իր բարեկամին հարցուց.

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես բթամտի հարուածով:

— Ոչինչ: Իրր խօսք կ'ընեմ:

Լիւսիէն զինքը շահագրգռող նիւթին դառնալով՝ յարեց.

— Բիչ մը առաջ ըսիր թէ քաղաքին մէջ կը պատմէին այդ զրոյցը. բայց ո՞վ է պատմողը:

— Ա՜հ, ա՜հ, կ'ուզես իմանալ. եթէ ինքնիրենդ չկռահես, այն ատեն միտքդ դօրաւոր չպիտի նկատեմ:

— Տիկին ու Բապրո՞լ, հարցուց Լիւսիէն:

— Բնականաբար, պատասխանեց Միլու:

— Ա՜հ, աղուոր անասուն. այդ բոլոր խայտառակութիւնները զրուցած ատեն կարեկից շեշտ մըն ալ կը դնէ իր խօսքերուն մէջ: Կրո՞ղը տանի:

Լիւսիէն այս շեշտով երկարօրէն խօսեցաւ, ամէն գէշութիւն մաղթելով տիկին Բապրոլի գլխուն. կարծես թէ բոլոր այդ անէծքները կը սփռիէին զինքը և ծանրութենէ մը կ'ազատէին կուրծքը: Հանդարտելուն պէս, յարեց.

— Պէտք չէ լրջօրէն առնել այդ անշահ կնոջ պատմածը. երբ բան մը չիմանայ՝ ինք կը յերիւրէ:

— Ակներեւ է տիկա. իր խօսքերը Աւետարանի պատգամ չեն, հաւատաց Միլու: Մնաց որ, դուն ալ ինծի պէս գիտես թէ Ալպէր շահու նկատում մը չունի. չէ կարելի զինքը իրր դրամատէր մեղադրել...

(Շարունակելի)

ԺԱՆ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ՖՕՆ-ԲՈՒՎԷՐԹԻ ՋԱՂԱՑՔԸ

Դ.

Հիմա ա՛լ աւելի ոխ կը զգար Ալպէրի դէմ, իր ընտանիքը նուաստացուցած ըլլալուն համար, մանաւանդ որ Միլուի յուսացած դրամն ալ չէր կրցած ձեռք անցընել:

Երկու բարեկամները լուռ մնացին պահ մը: Լիւսիէն իր ատելութեան վրայ կ'ուրճաբ և Միլու կը թուէր խորհիլ: Յանկարծ Լիւսիէնի զայրոյթը պոռթկաց.

— Ա՜հ, թշուառակա՛ն, եթէ ձեռքս անցնի:

Բայց Միլու նշան ըրաւ որ լուռ կենայ, ըսելով.

— Շատ բարձրաձայն կը խօսիս, և չորս կողմէն կրնան լսել խօսքերդ: Մնաց որ, պէտք է միշտ աղէկ խօսիս անոր վրայ, և ամենուն հաւատցնելու եւ թէ եղբօր մը պէս կը սիրես զանի:

— Կը չափազանցես, ըսաւ Լիւսիէն. կարծեմ թէ խելքիդ եկած է:

Միլու մեղմացուց ձայնը և յամբօրէն ըսաւ.

— Եթէ երբեք Ալպէր մեռնի, տիկին Մարիզի միակ ժառանգորդները դուն և քոյրդ չպիտի ըլլաք միթէ:

Լիւսիէն հաստատական շարժում մը ըրաւ գլուխով:

— Միտքդ բեր որ Աստուած մեծ է և ի զուր չէ հնարած դիպուածն ու արկածները, յարեց Միլու: Եթէ երբեք արկած մը պատահի, քանի որ ամէն բան կարելի է այս աշխարհի մէջ, պէտք չէ որ մէկը իմացած ըլլայ թէ դուն դէշ խօսած ես Ալպէրի վրայ:

Լիւսիէն իր բարեկամին աչքերուն խորը նայելով հարցուց.

— Ծրագի՞ր մը ունիս:

Իրր պատասխան, Միլու ըսաւ.

— Սպասեակը կանչէ՛ ու դրամը վճարէ՛:

Մինչ Լիւսիէն կը հնազանդէր, Միլու ծաղրական շեշտով մը ըսաւ.

— Լիւսիէն, շատ թեթեւութիւններ ունիս, և ի մէջ այլոց, քեզի ըսած եմ թէ շատ հետաքրքիր ես:

Յաջորդ օրը, միեւնոյն ժամուն, Լիւսիէն իր բարեկամը կը գտնէր սրճարանին միեւնոյն թէրասին վրայ:

Բայց Միլու, որ իր ըմպելիքին դրամը կանխաւ վճարած էր և իր բարեկամին գալուն կը սպասէր, Լիւսիէնը նշմարելուն պէս, ոտքի ելաւ: Արագ քայլերով դիմաւորեց զանի, ու թեւէն բռնած, դէպի ամայի դաշտերուն կողմը տարաւ:

— Հոն աւելի լաւ պիտի կրնանք խօսիլ, ըսաւ Միլու:

Փոքր քաղաքէն քիչ մը հեռանալնուն պէս, Լիւսիէն հարցուց.

— Կարեւոր բա՞ն մը ունիս ինծի ըսելիք:

— Թէ՛ կարեւոր և թէ անկարեւոր: Տեսակէտներէ կախում ունի այդ բանը, յարեց Միլու տարտամ շարժուձեւով մը:

Պահ մը լուռ մնաց. յետոյ ըսաւ.

— Իմացիս թերեւս դուն ալ գիտես:

Եւ որովհետեւ Միլու նորէն լուռ մնացած էր, Լիւսիէն անհամբերութեամբ հարցուց.

— Օ՞ն, հոգիս մի՛ հաներ. ի՞նչ է իմացածդ:

— Բէ՜հ, զրոյցներ, որոնք կրնան ճըշմարիտ կամ սուտ ըլլալ:

— Բայց ի՞նչ բանի վրայ կը դառնան այդ զրոյցները:

— Ալպէրի, քրոջդ և երրորդ անձի մը վրայ:

— Ո՞վ է երրորդ անձը:

— Դղեակին մանկամարդ աղջիկը, Օր. Մարթ Պուասիէր:

Միլու երկդիմի ժպիտ մը ուղղելով՝ Լիւսիէնի երեսը նայեցաւ ու ըսաւ.

— Ինչո՞ւ կը կարմրիս: Բարեբախտաբար լուսին կայ. եթէ ոչ՝ չպիտի գիտնայի այն բանը որուն իրաւունք եղայ հիմա:

— Անտանելի կը դառնաս, և բան մը չեմ հասկնար խօսքերդդ, ըսաւ Լիւսիէն: Լրջօրէն խօսէ՛: Ալպէրի, քրոջս և այդ օրիորդին վրայ ինչ իմացար:

— Ա՜հ, ա՜հ, չե՞ս համարձակիր անոր անունը արտասանել. չրթունքնե՞րդ կ'այրէ միթէ:

— Անիմաստ կը դառնան կատակներդ:

— Քանի որ կ'ուզես իմանալ, քեզի ըսեմ լսածս: Քաղաքին մէջ սա զրոյցը կայ թէ քրոջդ հետ չամուսնանար Ալպէր, որովհետեւ այդ օրիորդին սիրահարած է:

— Սուտ է, գոչեց Լիւսիէն, որ չը կրցաւ բարկութեան առաջին շարժում մը զսպել:

— Ինչո՞ւ համար իրաւ չըլլայ, հարցուց Միլու. ես շատ բնական կը գտնեմ այդ բանը: Լիզ աղուոր է, բայց Մարթ ալ նոյնքան աղուոր է. երկու դէմքերու առջեւ կարելի է վարանիլ, բայց դրամօժիտին հանդէպ վարանում չունենար մարդ:

Լիւսիէն բան մը չըսաւ, չկարենալով բառ գտնել կամ չուզելով զինքը յուզող բուռն զգացումները յայտնել: Աւելի ա՛ռաջ կ'ընթանար և գլխով ու ձեռքերով այնպիսի շարժումներ կ'ընէր, որոնք իր յուզումը կը մատնէին:

— Վազելու պատճառ մը չկայ, ըսաւ Միլու. քայլերը մեծ առնելով չէ որ մարդ կրնայ կարգ մը բաներէ խուսափիլ:

Լիւսիէն հլուաբար մեղմացուց քայլերը, բայց պատասխան չտուաւ: Քանի մը վայրկեանի լռութենէ յետոյ Միլու ըսաւ.

— Լիւսիէն, մտիկ ըրէ՛, կը հասկնամ քու դժգոհութիւնդ պատճառը: Ալպէրի միլիոնները քրոջդ համար, և Մարթի միլիոնները քեզի համար, անշուշտ շատ գործիդ պիտի դան...

— Կ'աղաչեմ, ա՛լ կը բաւէ որքան կատակ ըրիր, քրթմնջեց Լիւսիէն:

— Մի՛ բարկանար, մարդս: Այս միջոցիս իրերը դէպ դարձուածք մը առին մեզի համար. ո՛չ ոք գիտէ թէ ո՛ւր կանգ պիտի առնեն անոնք: Տօնավաճառներու մէջ բախտախաղի թուղթեր քաշող վաճառորդներու պէս բթամտի հարուածներ ուտու է:

Լիւսիէն կանգ առնելով, իր բարեկամին հարցուց.

— Ի՞նչ ըսել կ'ուզես բթամտի հարուածով:

— Ոչինչ: Իրր խօսք կ'ընեմ:

Լիւսիէն զինքը շահագրգռող նիւթին դառնալով՝ յարեց.

— Բիչ մը առաջ ըսիր թէ քաղաքին մէջ կը պատմէին այդ զրոյցը. բայց ո՞վ է պատմողը:

— Ա՜հ, ա՜հ, կ'ուզես իմանալ. եթէ ինքնիրենդ չկռահես, այն ատեն միտքդ դօրաւոր չպիտի նկատեմ:

— Տիկին ու Բապրո՞լ, հարցուց Լիւսիէն:

— Բնականաբար, պատասխանեց Միլու:

— Ա՜հ, աղուոր անասուն. այդ բոլոր խայտառակութիւնները զրուցած ատեն կարեկից շեշտ մըն ալ կը դնէ իր խօսքերուն մէջ: Կրո՞ղը տանի:

Լիւսիէն այս շեշտով երկարօրէն խօսեցաւ, ամէն գէշութիւն մաղթելով տիկին Բապրոլի գլխուն. կարծես թէ բոլոր այդ անէծքները կը սփռիէին զինքը և ծանրութենէ մը կ'ազատէին կուրծքը: Հանդարտելուն պէս, յարեց.

— Պէտք չէ լրջօրէն առնել այդ անշահ կնոջ պատմածը. երբ բան մը չիմանայ

թոչէին վերջապէս այն գումարը և պարգեւները, որոնցմով պիտի գնահատուէր աղջիկը։ Դուսարին և պարգեւներուն ամբողջութիւնը կը կոչուէր Mohar, որ տակաւն միշտ կը փոխուէր։ Աղջկան հայրը չարունակ կը բարձրացնէր անոր քանակը, իսկ մերժելը կամ ընդունիլը երիտասարդին կախում ունէր։

Նշանուելի արարողութիւնը սա՛պէս կը կատարուէր։— Երկու ընտանիքները, մէկ քանի օտար վկաներով կը հաւաքուէին։ Փեսացուն՝ հարսնուին կուտար ոսկիէ մանեակ մը և կամ Թանկագին առարկայ մը և կամ պարզ գրուածք մը, որով ինքզինքը արժանդրելի կ'ընէր անոր (աղջկան) հետ ամուսնանալու, յետոյ կ'ըսէր. «Ահաւասիկ ա՛յս մանեակով (կամ առարկայով) դու ինձ նուիրուած ես, Մովսէսի և Իսրայէլի օրէնքին համաձայն»։ Նշանուելէն յետոյ ամուսնալուծումը և մահը միայն կրնար երկու ամոլները իրարմէ բաժնել։

Վերջնական խոսուումէն մինչեւ ամուսնանալնէն տարի մը յետոյ, աղան և աղջիկը յուղարկաւորութեան ներկայ չգտնուելէ զատ, գերեզմանոց իսկ պէտք չէ մտնէին։ «Ուրախութիւնը միայն պէտք է լեցնէ իրենց սիրտը»։ Դիւրին է ուրեմն հասկնալ թէ այս ժամանակամիջոցին մէջ ամենքը մի՛չտ ուրախութեամբ կ'անցընէին իրենց օրերը։ Մինչեւի ժամանակ, հօր մը, իր աղջկան օժիտ տալու սովորութիւնը սկսած է հաստատուիլ։ Թալամուները աւելի յետոյ, այս սովորութիւնը պարտաւորիչ կը նկատեն, և իբրեւ դրամ օժիտ, յիսուն զուզա (= 90 սանթ) տալ կ'որոշեն։ Նշանդուքը վերջնական յետոյ հարսնիքը կը սկսէին։ Տղան գէթ տասերուքը տարեկան պէտք էր ըլլար և աղջիկը՝ տասներկու։ Հարսնիքը չարունակ չորրորդ օրը տեղի կ'ունենար։ իսկ եթէ երբեք հարսնուն այրի էր, հինգերորդ օրը։

Կանայի հարսնիքը ուրեմն չորեքշաբթի կամ հինգշաբթի տեղի ունեցած է։ Արարողութիւնը միշտ երեկոյին՝ արեւամուտին կը կատարուէր։ Ամէնէն հանդիսաւոր վայրկեանը, որ ամուսնութեան վերջացումը կը նկատուէր, հարսնուին, փեսին տունը մտնելու վայրկեանն էր։ Հարսնացուին ազգականները գալով, կ'առնէին զայն իր հօրը տունէն և կը առնէին ամուսնոյն տունը։

Տասը կուսանաց առակին մէջ պատմուածին նման, երբեմն փեսան անձամբ կուգար իր հարսը փնտռելու։ Մեկնած ատեն ազգականները կ'օրհնէին զայն։ Հարսը՝ իր հօրը տունէն, անուշահոտութիւններով օծուած, գեղեցիկ զգեստներով զարդարուած և պսակ ի գլուխ կը մեկնէր, շրջապատուած իր բարեկամուհիներէն, որոնք իր գլխուն վերեւ մրտենի երկար ճիւղեր կը շարժէին։ Այս երիտասարդ աղջիկներէն իւրաքանչիւրը իր հետ զոյգեր մը կը բերէր։

Աւետարանը տասը կոյսերու վրայ կը փսսի մեզի, սակայն անոնք երբեմն աւելի քաջամիտ կ'ըլլային։ Հարսնուն ուսն առանձնորդուած ատեն՝ մտքէրը չէին հիւսեր և դէմքն ալ քօղով մը կը ծածկէին։ Ազգականները անոր առջեւ խորոված ցորենի հատիկներ կը բաժնէին փոքրիկ տղաքներուն։ Անցքի ժամանակ ամէն կողմէ ուրախութեան աղաղակներ կը բարձրացնէին։ Երբ փեսան անձամբ գար՝ հարսը նոքէն կը զարդարուէր և գլխուն վրայ կը կրէր հարսանեան պսակը։ Երկուքը միասին կը քալէին, թափօրի ժամանակ նուագարաններով կ'երգէին։ Հանդիսականներէն ոմանք ջուներ կը կրէին, իսկ ուրիշներ կ'երգէին ու կը պարէին։ Երբ փեսային տունը հասնէին, ծեր կիներ հարսնացուն կը զարդարէին և քօղի մը մէջ կ'ամփոփէին իր ցրուած մազերը։ Տանը մէջ փեսան և հարսը իրարու քով կը նստէին և ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին, հանդիսականներուն կողմէ իրենց ուղղուած օրհնութեան խօսքերը։ Յետոյ կուգար հարսանեան ճաշը։ Իւրաքանչիւր հրաւիրեալ երբ ճաշասրահը մտնէր հարսանիքի դրեան մը կուտային։ Ճաշը կը պատրաստուէր անձի մը կողմէ զոր Յովհաննէս Կանայի պատմութեան մէջ ἀρχιτρίκλινος կը կոչէ։ Այս անձը հարսանիքի սեղանաւորութեան մէջտեղն, օրհնութեան և ջնորհակալութեան քանձուեր կ'արտասանէր. կ'օրհնէր նաեւ դինին։ Ինչպէս որ մեզի մը Թաղման ատեն եղերամայրեր կը վարէին, նոյնպէս ամուսնութեան ատեն բանի ուրախութիւններ ընել կուտային։ Ամէնէն ծեր և լաւը մարդերը նոյն իսկ, հարսին և փեսին առջեւ կը խաղային, պարզապէս հանոյք պատճառելու համար անոնց։ «Երբ Ռաբբինայի տրդի, Մար ռաբբին իր որդւոյն հարսնիքը ըրաւ, ռաբբիներ հրաւիրեց, և ոգեւոր անանց չատ ուրախացած էին»։ Թանկագին անօթներ կտրեց անոնց առջեւ որպէս զի արտին»։ Հրաւիրեալներու ուրախութիւնը սահմանափակելու, և անոնց չափազանցութեան առջեւ առնելու համար եղական միջոց մը արդարեւ։ Ինչպէս կը տեսնենք, Հրէից մէջ ամուսնութեան համար կրօնական արարողութիւն չկայ երբեք։ Ծնողաց և աղջկանեաց կողմէ միայն օրհնութիւններ կը տրուին հարսին և փեսին։ Ճաշը վերջանալէն յետոյ, փեսան իր բարեկամներէն («փեսային բարեկամները» կամ «փեսային որդիները») կ'առաջնորդուէր առաջատի տեղակը, ուր արդէն նախապէս դացած կ'ըլլար հարսը։

Առաջին դարում հարսնիքը կը տեւէր երեսուն օր։

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՍՐԿԳ. ԳԱԼԷՄԵԱՆ
Արմաշ

ԱՌՏՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Բերնի գէշ հոտը, եթէ ակուառներէն չէ, այլ ստամոքսէն, չափաւոր քանակութեամբ չաքար ուտելով (օրական 100—150 կրամ) կ'անհետանայ։ Այս քանակութեամբ չաքարը հականեխիչ ազդեցութիւն ունի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԱ ՀԷԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Թատեր «Լա Հէի Դեսպանախորհուրդն ելաբ» խորագրով սա խմբագրականը գրած է.

Պէտք չէ դիւրաւ տեղի տալ հեգնութեամբ խօսելու դիւրին հաճոյքին՝ չորս ամսուան այն ճիգին որ յանգեցաւ Լա Հէի երկրորդ Դեսպանախորհուրդին վերջնական առնադրութեան ստորագրութեանը։ Անշուշտ այդ ճիգին արդիւնքը շատ միջակ է։ Եւ կարելի չէ անկէ որ և է գործնական յառաջդիմութիւն սպասել, անմիջական կերպով իրականալի։ Բայց ի՞նչպէս կարելի է զարմանալ անոր վրայ։ Եւ ի՞նչպէս կարելի է այդ մասին դիտողութիւն ընել այն նշանաւոր մարդոց որոնք անհաւիւ կերպով իրենց տարողունակը ու հանճարեղութիւնը սպառեցին՝ անկարելի լուծումի մը հեռանդելով։ Սէր Հէնրի Բէմբրիջ Պէնրմէնի Թերաթումբերկրորդ Դեսպանախորհուրդը նոյն իսկ առաջնոյն փորձառութենէն չէր կրնար օգտուիլ։ 1899ի բոլոր վիճաբանութիւնները, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, յայտնապէս ցոյց կուտային թէ անկարելի է համաձայնել սպառազինութեանց նուազման և կամ նոյն իսկ սահմանափակման վրայ։ Ռուս կառավարութիւնը, մեծ խնայտութեամբ, զգուշացած էր իր ծրագրին վրայ նշանակելէ այդ դժուարին խնդիրը։ Անգլիոյ նախարարապետը չուզեց որ այդպէս ըլլայ։ Եւ պարտաւորեց Դեսպանախորհուրդը ձեռք առնելու այդ խնդիրը։ Այն տեսակ պայմաններու մէջ ձեռք կ'առնէր օրինք նոյն իսկ Թոյլ չէին տար յուսալու օգտակար վիճաբանութիւն մը, քանի որ մէկ քանի մեծ տէրութիւններ նախապէս յայտարարած էին թէ վիճաբանութեանց բնաւ պիտի չմասնակցին։ Իրականին մէջ լուրջ վիճաբանութիւն տեղի չունեցաւ։ Հաստատ քայլերով ուղղուեցան դէպի «բաղձանք»ը զոր «որոշում» անունով մկրտեցին՝ այժ մը տալու համար անոր, ինչ որ անկարողութեան արտայայտութիւն մըն է։ Կ'երեւայ թէ Լա Հէի մէջ ամենք կարեւորութիւն կուտան 1899ի բաղձանքին այդ հաստատութեան։ Մեր մասին մենք կը խոստովանինք թէ ոչինչին վրայ ի՛նչ կ'սուէնայ զայն հաստատելով։ Երկու դէրոներ իրարու վրայ աւելցած միութիւն մը չեն առաջ բերեր։ Պարտաւորիչ իրաւաբարութեան գալով, ինչպէս յայտնի է, անոր սկզբունքը ընդունուած է։ Որոշուած է նաև որ «կարգ մը վէճեր, և մանաւանդ միջազգային պայմանագրական մեկնութեան ու կիրառման վերաբերածները, կրնան պարտաւորիչ իրաւաբարութեան ներկայուիլ, առանց սեղմումի»։ Իրաւաբարական պայմանագրութիւն կոչուածը այդ չէ։ Կարծիքի մը արտայայտութիւն է։ Նոյն իսկ, ինչ որ բոլորովին հիւդ ալ չէ, եթէ աւելցուի որ տերութիւնները «սոսկած են դիրաբ հաստատելու և իրարու մօտենալ», պարտաւորիչ իրաւաբարութիւնը իրականութիւն մը եղած չըլլար։ Միանգամայն անկարելիութիւն կայ, եւ այնպէս ալ պիտի ըլլար, պատերազմը արգիլել խաղաղաբեր եղանակով մը քան թէ աղբիւրը ցամքեցնել սպառազինութեանց պայմանագրական սահմանափակումով մը։ Նոյն իսկ եթէ առորագրուէր Պառոն Փոն Մարշալի «իրաւաբարութեան մասին համաշխարհային համաձայնութիւնը» քիչ մը վերը յիշուած պարագաներուն միայն յանգեցնելով, մեծ բան մը եղած պիտի չըլլար։ Վասն զի լուսած բան մը չէ որ կշիռի ու չափի խնդիր մը պատերազմ առաջ բերած ըլլայ։ Ուրեմն, բացարձակապէս ըսենք, վասն զի ճշմարտութիւնն այդ է և ոճրագործութիւն մը պիտի ըլլայ զայն չյայտնել։—Լա Հէի Դեսպանախորհուրդէն եկան այ պատերազմի այնքան վանդներ կան որքան կային անկէ առաջ։ Պէտք է նոյն իսկ ուրախանալ որ այդ վանդները աւելի բազմաթիւ չեն։ Վասն զի դիւանագիտութեան մէջ անօգուտ եղած բան մը յանախ վանդաւոր է։ Տարօրինակ և գոհացուցիչ է որ կարելի եղած է չորս ամիս չարունակ ապահովել այդ տարապայման հորդորանին գոյութիւնը։ Ջնաք բերուած յաջողութեան պատիւը մեծ մասամբ Պ. Լէոն Պուրժուայի կը վերաբերի։ Մարդասէր դիւանագէտ՝ կրթուած է, նախորդին պէս այս անգամ ալ, մէկ կողմ ընել խուլերը, խնայել աժամանակութեանց, վէճերը հանդարտեցնող օրակարգեր խմբագրել և առանց բացառութեան իր բոլոր պաշտօնակիցներուն գովեստին արժանանալ։ Ֆրանսական պատուիրակութեան պատուարժան նախագահը այս առթիւ ապացոյցը ալուաւ, մեծ տաղանդի մը հետ, գովելի անձնուիրութեան մը։ Բայց ո՞ւրքան ալ բնական յարում մը զգացուի գործի մը համար, որուն մարդ ինքզինքը կատարելապէս կուտայ, պէտք է նախապէս ըմբռնել թէ Դեսպանախորհուրդին այդ գործը իրականին մէջ չատ դիւրաթեք արտասներ ունի։ Այն փոքրաթիւ պայմանագրութիւնները, որոնց վրայ համաձայնութիւն գոյացաւ—առանց սակայն բազմաթիւ վերապահումներու և ձեռնպահութեանց որոնք անոր գործնական արժէքը կ'օդնչացնեն,—իրաց ներկայ վիճակը մասնակի ու վիճելի բարելաւումներու միայն ենթարկեցին։ Ամէնէն չանեկանը, որուն վրայ արդէն խօսեցանք. գրաւմանց միջազգային ատեանին վերաբերողն է։ Բայց չենք կրնար մոռնալ թէ 1899ի պայմանագրութիւնը, մասնաւորաբար ցամաքային պատերազմներու վերաբերածը, ընդդիմամարտուեցաւ սառորագրող երկիրներու մէկին մէջ՝ անկէ ի վեր հաստատուած կանոններով։ Ո՛ւրքան կարեւորութիւն կարելի է ընծայել այդ տեսակ յանձնառութեանց։ Հարկադրուած ենք, անկեղծ ըլլալու համար, վեր առնել այս պարագաները։ Ամենակ հարկեցուցիչ պարտաւորութիւն մըն է, մանաւանդ անոր համար որ չատ մը անձեր, կուսակցական ոգիով, հակամէտ պիտի ըլլան ծայրայեղ արժէք մը տալու Լա Հէի խորհրդակցութեանց։ Թէեւ հոն գումարուող պետական մարդերը և դիւանագէտները այդ մասին քան մը ըրած չեն, սակայն զանազան վայրերու մէջ ուսնին համակարծիք եղողներ որոնք իրենց համար անհպատա դիրք մը առաջ կը բերեն։ Խաղաղասիրութիւն կայ խաղաղասիրութիւն ալ կայ։ Այն զոր փորձեցին գործադրել Դեսպանախորհուրդին մէջ, յարգելի է։ բայց կայ ուրիշ մը որ նուազ յարգելի է։ Առաջ Լա Հէի պատուիրակները ակամայ պատասխանութիւն մը առաջ կը բերեն, երբ, Պ. Նելիտովի պէս, կը յայտարարեն թէ «Դեսպանախորհուրդին մէջ հաստատուած բարոյական հաստատութեան մթնոլորտը բաւական է այն մտադրութիւնը համար թէ բան մը չէ ըրած խաղաղութեան յառաջդիմութեանը համար»։ Ո՛րքան ալ յարգենք պատուիրակներու անձը և անոնց անվիճելի անկեղծութիւնը, այնպէս կը նկատենք թէ կը խաբուին երբ կ'երեւակայեն որ բան մը ըրած են «խաղաղութեան յառաջդիմութեանը» համար։ Երեկուան պէս այսօր ալ խաղաղութիւնը օ՛չ աւելի ոչ նուազ ապահով է։ Խաղաղութիւնը ոյժին մէջ միայն իրական եղբայրութիւն մը կը գտնէ։ Խաղաղութիւնը միայն ապահովուած է անոնց համար որոնք ունարկու պիտի ըլլան պատերազմի մէջ։ Ուրեմն զգուշանանք լաւատեսութենէ մը որ կը ընոյ արդարացում նկատուիլ կարգ մը անփութութեանց։ Զանազանենք ծանրակշիռ հանգամանքը այն քննադատութեանց զոր վերջերս ըրին Լանկլուա զօրավարը և Պ. Իւմպէռ։ Եւ վէճ չարձակող Դեսպանախորհուրդի մը մէջ զգուշանանք փնտռելէ դարման մը սխալներու և սկսրութեանց որոնք դժբախտաբար անվիճելի կ'երեւան։

ՆԻՔՈԼԱՍ ԿԱՅՍՐԸ ԵՒ Պ. ՆԵԼԻՏՈՎ

Բեռերպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրեն Վիեննայի Թերթերուն.— Նիքոլա կայսրը Բարիզի ռուս դեսպան Պ. Նելիտովի գիր մը ղրկեց որուն մէջ Զարը կ'ըսէ թէ Պ. Նելիտովի դիւանագիտական մեծ ծառայութիւնները և անձնական բարձր արժանիքը թելադրած էին իրեն խաղաղութեան երկրորդ Դեսպանախորհուրդին մէջ Ռուսիոյ առաջին պատուիրակի պարտականութիւնը Պ. Նելիտովի յանձնել։ Ռուսիոյ չահերուն ուղղիղ դիտակցութիւնը և մարդկութեան համար տածած իր բուռն զգացումները կարող ըրած էին Պ. Նելիտովը յաջողութեամբ ի գլուխ հանել այդ պատասխանատուութեամբ լեցուն պաշտօնը։ Կայսեր գիրը հետեւեալ բառերով կը վերջանայ.— «Այդ միջազգային ժողովին նախագահութեան ընտրելով հանդուցուն կերպով աշխատեցաք իմ որոյս այնչափ մօտ գտնուող խնդրոյն իրականացման՝ այսինքն ժողովուրդներու միջեւ խաղաղութիւնը հաստատել, օրէնքը յաջողութեան հիման վրայ։ Դնահատելով ձեր այս արժանիքը, սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնեմ ձեզ։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՀԱՐՈՒ

Նիւ-Եորք Սրն նոր յօդուածի մը մէջ քննադատելով Մ. Նահանգաց քաղաքականութիւնը և նաւատորմը Խաղաղական ղրկելու ծրագիրը, կ'ըսէ.—«Թէև Ամերիկացիները ճաշին հետ պատերազմ չեն ուզեր, սակայն սա յայտնի է թէ, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց բաղձանքը, նաւատորմին առաքումը անշուշտ վէճ մը առաջ պիտի բերէ, և ատոր պատճառը պիտի ըլլայ հետեւուած քաղաքականութիւնը։ Ամերիկացիները չէին որ յղացան նաւատորմը Խաղաղական ղրկելու անիմաստ ծրագիրը։ Պէտք է ոգիմութեան անսալ, հիմա որ տակաւին ուշ չէ։»

— Նիւ-Եորքէն անթել հեռագրի միջոցաւ Բարիզի Թերթի մը ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.

«Սիկէլ զօրավարին յիշատակարանին բացումէն ետքը, կիրակի օրը, դիտուեցաւ որ մէկ քանի Ճաշոնցիներ կը փորձէին իր զանազան ձեւերուն մէջ լուսապնկարել երեք մատնաչափնոց ամերիկեան նոր Թնդանօթը։ Այդ փորձը բուռն զայրոյթ պատճառեց տեսնողներուն։ եթէ ցսակիանութիւնը չհանէր, Ճաշոնցիները բաւական պիտի խոչանգուէին։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Բէջքինի Թղթատարութեանց և հաղորդակցութեանց նախարարը արգիլեց չինական երկաթուղիներու մէջտեղ Թղթատարական բոլոր պայմանակներու փոխադրութիւնը, բացի զինուորական և օտար պայմանակներէ, ուրիշ բան է եթէ չինական թղթատարութեան մէջտեղ ղրկուին։ Միջազգային նամակատուներէ ղրկուած թղթատարական պայմանակներու առաքումը ընդհատուած է։

— Պերլինէն ֆրանսական թերթերու ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.—«Գերմանիոյ լրագիրներուն մէկ մասին մէջ վերջերս զրոյց եկաւ թէ Զին եռ առեր է Գերմանիոյ ուռած մենաշնորհը՝ Զանդունկի երկաթուղիին շինութիւնը համար։ Թիկիլիսի Ռուսիստաս խնդիրը հիշեցուցով կ'ըսէ.«Ցաւը օր առաջ Զինու արտաքին գործոց պաշտօնարանը յանձնարարեց Պերլինի չինական դեսպանին՝ խնդրել Գերմանիայէն օր, երկու երկիրներու միջեւ եղած բարեւոք յարաբերութիւնները նկատողութեան առնելով, Զինու վերադարձնէ նախապէս տրուած մենաշնորհը՝ Քիաօ-Չեաի և Իչուի միջեւ երկաթուղիի մը շինութեան համար։ Այդ գիծին երկայնութիւնն է 190 քիլոմէտր։ Զինու այս պահանջումը կ'երեւայ թէ բաւականաչափ փոխարինութեամբ մը եղած չէ. սակայն Պերլինի չինական դեսպանին միջոցաւ հաղորդուեցաւ Գերմանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին։ Գերմանիա ծանոյց իր պատասխանը. բացարձակապէս կը մերժէ Զինու առաջարկութիւնը։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Պերլինէն սա հեռագիրը կ'ուղղի Թասնի Թղթակիցը.

Ամերիկեան մաքսային յանձնաժողովին նախագահ Պ. Ռէյնոլտս շաբաթ օրը ճառ մը արտասանեց՝ Պերլինի ամերիկեան առեւտրական սենեկին կողմէ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթին ատեն, պարզելով իր պաշտօնը։ Բաւ թէ իր պաշտօնն է ուսումնասիրել մաքսային ձեւակերպութիւններն առաջ եկող դժուարութիւնները բառնալու միջոցները, քան թէ մաքսային սակագոյները վերաքննել։ Պ. Ռէյնոլտս մեծապէս գովեց գերմանական դասակարգութիւնները։ յարեց թէ «Գերմանիոյ մէջ չինուած» պիտակը Մ. Նահանգաց մէջ հաւասար է արծաթին իւղութիւնը հաստատող պիտակին։ Դրուատեց գերման վաճառականութիւնը որ արտաքին գնողներու ճաշակին համապատասխանող արտադրութիւններ կը չինէ, փոխանակ իր ուղղութիւն պէս չինելու և յետոյ օտար երկիրներու մէջ իր ապրանքները տեղաւորել ուզեցաւ։ Պ. Ռէյնոլտս այդ դրութիւնը յանձնարարեց Ամերիկացիներուն և իր ճառը աւարտեց, յոյս յայտնելով որ երկու երկիրներուն միջեւ բարեկամական ու գործի կապերը աւելի ամրանդուին, ինչ որ պաշտօնական և հանրային զգացումն է։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՖԻՍԸՆԻ ՆՈՐ ԳԻՒՂ.— Թոմաս Լիպթոն, անցեալ կիրակի իրիկուն, Նիւ-Եորքի «Ամերիքան Էլէքդրօ – Բէմիքալ Օսուայէդի» գիտական Ընկերութեան 300 անդամներուն առջեւ ծանոյց թէ տարիներէ ի վեր զանազան փորձերէ եաքը վերջապէս յաջողած է եղկարական ոյժի համար affիմիլադեօն մը շինել, որ անսահման տարողութիւն ունի և հակառակ իր չափազանց թեթեւութեանը կրնայ իր շարժական ոյժով բեռներ փոխադրել, առանց պէտք ունենալու իր հետ ծանրածանր մարմիններ կրելու։ Այս գիւտով, կ'ըսէ Լիպթոն, փոխադրութեանց բոլոր միջոցներուն մէջ փոփոխութիւն մը յառաջ պիտի գայ։ Այս նորագիւտ affիմիլադեօնը այժմեան գործածական շարժիչ մեքենաներուն հետ համեմատաբար այնչափ աման է, որ պաղային եղկարաշարժ կառքերը, կամ նաւերը ընդհանուրէն պիտի գործածուին։ Զին պիտի անհետանայ, և պէտք չպիտի ունայ ծանր վարքաշարժերու ու նաւային ծանր մեքենաներու։ Ներկայները որոնք ընդհանուր ծափերով ընդունեցին Լիպթոնի յայտարարութիւնը, և գիտական այդ Ընկերութեան անդամները միամամուռ խոստովանեցան այս գիւտին անհամեմատ կարեւորութիւնը և ըսին թէ համոզուած են որ եթէ Լիպթոն անոր բացարձակ յաջողութեան չվստահէր, չէր ծանուցաներ իր գիւտը։

ՍՈՎԻ ԾՕՓ ՏԱՐԻՆՈՒԹԻՒՆ.— Աստուածաշունչին ուսումնասիրութեամբ զբաղող գիտունները մեծ հետաքրքրութեամբ կը հետեւին ծանօթ եգիպտաբան Պրուկշ պէյի նոր գիւտին։ Քրիստոս Թ. դար առաջուան ժամանակներուն վերաբերող արձանագրութիւններէ հաստատուած է թէ Նեղոս գետը այն ատեն եօթը տարի չարունակ չէ յորդեր և երկրին պաղաբերութիւնն ալ դադրած է այդ միջոցին, որուն հետեւանքով երկարաեւ ու սոսկալի սով մը տիրած է Եգիպտոսի մէջ։ Դիտողներ կան թէ Ծննդոց գիրքին մէջ յիշուած «Եօթ սովի տարիներու» պիտիրն է ալ։ Այս արձանագրութեան գիւտով պատմական իրողութիւն մը կը դառնայ Աստուածաշունչին մէջ յիշուած այդ պատմութիւնը։ Նեղոս գետին ցամքելու և տակէ յառաջ եկած երկարաեւ սովին նկարագրութիւնը եղած է կարգ մը մեհենադրշմներու վրայ, զոր Պրուկշ պէյ յաջողած է լուծել ու կարդալ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իւլայի երկրորդ ասաֆեան տուրեցաւ՝ անասուններու, հանքերու և երկրագործական նախարարութեան հաշուակալութեան միմէյիղնեներէն Հասի պէյի։ Սալիխէի ասաֆան՝ Պետական Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանին քարտուղարներէն Ալի Սալիմ պէյի և Կայս. անձնական Դանձուն արկղակալներէն Լութֆի էֆ.ի

ՊԱՏՏՈՒԱՆԴԵԱՆ.— Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սելանիկի մէջ Գ. զօրաբանակին սպայակոյտի միւլիմներէն Ալի Իրմա փաշայի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սելանիկի արտասովոր դատարանին նախագահ Խուլուսի էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ուքարեն Կայս. մարտանաւին հրամանատար դերդնդապետ Արիֆի պէյի։

ՇԱՐՔԻՇ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԻՏԻԼԻՒԻ ՄԷՋ ԺԱՆՏԱԽՏ.— Ա. առողջապահական Խորհուրդը սեղեկանալով որ ամսոյս 4ին Միտիլիի մէջ նպարավաճառի աշակերտ մը ժանտախտի ախտանիշերով հիւանդացած է, որոշեց հակաժամեր 6էն սկսեալ Միտիլիի ժամանումները Հեռդոսի, Եսֆայի և կամ ուրիշ մաքքանոցի մը մէջ ենթարկել թժշկական քննութեան և ապահովումներու։ Նաեւ գործադրել մուկերու ջնջման կանոնագրին պատասխանութիւններ։

ԿՐԹԱՆԱՆ.— Նախարարութեան Թղթակցութեանց դիւանին միւէյիղ անուանուեցաւ նոյն դիւանին քարտուղարներէն Իսմայիլ Հագգը էֆ.։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Սելանիկի մէջ ոստիկանութեան վարժարան մը հաստատել, որպէս զի ոստիկանները հոն իրենց պաշտօնավարութեան համար անհրաժեշտ եղած դատական ու ոստիկանական օրէնքները լաւագոյն ուսանին։ Այդ վարժարանը պիտի յատկացուի Սելանիկի, Գոսովայի ու Մանաստիրի նահանգաց մէջ պաշտօնավարող ոստիկանները։ Ուսանելիք առարկաները պիտի ըլլան ոստիկանութեան կանոնագիրը ու անոր յարակից պարագաները, կրթապատութեան վերաբերեալ օրէնքները, պատժական դատավարութեան օրինաց ոստիկանութեան վերաբերեալ մասը և պատժական օրէնքը։ Վարժարանը պիտի ունենայ կարող երեք ուսուցիչներ և երկու կրկնիչներ, որոնք պիտի ընտրուին տեղական դատական պաշտօնեաներէն ու ձեռնհաս փաստաբաններէն։ Գոսովայի ու Մանաստիրի նահանգաց մէջ պաշտօնավարող ոստիկանները հեռագրեալ ու կարգով Սելանիկ երթալով նոյն վարժարանը պիտի յաճախեն։ Այդ վարժարանին Տնօրէն կարգուած է օսմ. ծառայութեան մէջ գրանուած պէշէնգաի սպաներէն հաղարապետ Գոսո պէյ՝ պահելով հանդերձ բուն իսկ իր պաշտօնը։

ՀԱՍԱՆ ՖԻՀՄԻ ՓԱՇԱ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ մաքսային վերաքննուչ Հասան Ֆիհմի փաշա հիւանդ է, բարեհաճեցաւ երեկ սենեկապետ Ֆարիզ պէյը ղրկել Ն. Վեհութեան ապարանքը և արքունութիւնը հարցնել տալ։ Հասան Ֆիհմի փաշա, կայս. ադ հոգածութեան առթիւ, բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար։ Հասան Ֆիհմի փաշայի առողջական վիճակը զգալապէս բարւոքած է։

ՏԵՍԱՆԵՑՈՒԹԻՒՆ.—Գերմանիոյ դեսպանի փոխանորդը, երեկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հելլենական ու ռումանական դեսպանները, երեկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

— Գուլկարական գործակատարը, երեկ, Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԼԱ ՀԷԻ Դեսպանախորհուրդին մասնակցող օսմ. պատուիրակութիւնը, որուն համար ծանուցուեցաւ թէ երեքշաբթի օրը ճամբայ ելած է Կ. Պոլիս դառնալու համար, վաղը Վիեննայէն պիտի մեկնի դէպ ի Կ. Պոլիս։

ՎԱՌԵԼԱՆԻԹԵՐԸ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը նորէն գրեց պէտք եղած տեղերը՝ փութացնել զանազան վայրերէ դէպ ի Կ. Պոլիս փայտի ու ածուխի առաքումը։

ՌԱՄՊԱՆՆԵՐԸ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը տեղեկանալով որ կարգ մը անձեր բամպակները կը թրջեն ու օտար նիւթերով կը խառնեն՝ ծանր կշռել տալու համար և նկատելով որ այդ խարդախութիւնը օսմ. բամպակները վարկաբեկ կ'ընէ, որոշեց սակէ վերջը դրամական տուգանքի ենթարկել այդ կարգի խարդախութեան ձեռնարկող վաճառականները։

ԷՊԷՕՂԼԻԻ ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆԸ.— Էպէօղլիի վաճառասուն պանդուսաէրներէն Ալէքսանտր էֆ. Յոթիսան, երէկ, ծովային առեւտրական դատարանին դիմելով իր ունեցած 190 ոսկի առնելիքին համար պահանջեց նոյն վաճառասունը մանկ հաշակել, սակայն Էպէօղլիի փաստաբանը այդ գումարը իրրեւ աւանդ յանձնեց դատարանի արկղին։

— Պահանջատէրերը երեկ նոյն վաճառասուն փաստաբանին գրասենեակը հաւաքուելով խորհրդակցեցան։ Նորէն առաջարկուեցաւ երեսուն ամիս պայմանաժամով և առանց եռաչխատութեան հարիւրին քառասուն վճարել։ Առնելիքի տէրերուն մէկ քանին յայտարարեցին թէ այդ առաջարկութիւնը կ'ընդունին, պայմանով որ իրենց կողմէ քննիչի պաշտօնանոց կարգուին Էպէօղլի վաճառասուն և հիւրերուն մէջ։ Մեւմներն ալ բսին որ այսօր պիտի պատասխանեն, վասն զի այսօր եւս խորհրդակցութիւն պիտի կատարուի՝ կարգադրութիւն մը ընելու համար։ Կ'ըսուի թէ Էպէօղլի վաճառասունը հրապարակէն 47,000 ոսկի առնելիք ունի, որուն 35,000ը միայն կարելի է գանձել, իսկ գոյքը հազիւ 25-28,000 ոսկի է։

— Էպէօղլիի վաճառասուն գլխաւոր պահանջատէրերն են հետեւեալները.— Աւստրիական մէկ քանի գործարաններ՝ 49,649 օսմ. ոսկի, Գէլիքի աւստրիական պանքան՝ 23,476, Վիներ Պանք Ֆէրայն՝ 3,254, անգլիական ու գերմանական քանի մը պանքաներ՝ 22,554, Սելանիկի պանքան՝ 1,150, Թալէաս պանքան՝ 3,790 ու Աթէնքի պանքան՝ 6,490, Նոսմար վաճառասուն՝ 1,060, Պ. Ասաֆա՝ 1219, Հանրի Պէհար՝ 1,491, Իլիասքօ՝ 523, Ֆալմէտիքօ՝ 1·631, Յոթիսան՝ 109, Մոիզ Պէհարի տրին՝ 1,290, Հաճի Մուխթար էֆ. 700, Տիլմանլի՝ 2000, Միրզա Ալի Էքպէր՝ 384, Իպրահիմ էֆ. 705, Օրոզի Պաք՝ 56, Ապպաս 162, Պարզիլայի՝ 620, Լոնտոնի մէջ կերպարի վաճառականներու՝ 2,170, Միր աղա՝ 270, Մոիզ Ֆինզի՝ 4,600, Հանրի Պէհարի երաշխաւորութեամբ 8,068 և զանազան 100. ընդհանուր գումար՝ 142,440։ Էպէօղլի վաճառասուն առնելիքներն ու գոյքերը հետեւեալներն են.— Մեծ նոր խանի մէջ եղած ապրանքները՝ 18,497, աւանդ թողուած ապրանքներ՝ 8,834, Գէսի փոխարէնը՝ 4215, Վիեննայի ճիւղին ապրանքները՝ 7,490, Թունզի ճիւղին ապրանքներ՝ 3,056, Դուբէժի ճիւղին՝ 21,589, Տրապիզոնի մէջ՝ 900, Բրէթի Ֆէրայիի բամբեթուղթ՝ 39,392, զանազան կալուածներ՝ 5,270, Զինճիրլի Խանի մէջ վաճառասուն՝ 250, Մեծ նոր Խանի մէջ սենեակ մը՝ 300, Վալիտէ Խանի մէջ վեց սենեակ՝ 1820, Թունզուլի մէջ գետին մը՝ 60, Գուրսուչէշմէի մէջ երկու եռաւրթնեակ ու մաղազա մը՝ 850 և Գուրսուչէշմէի մէջ կէս տուն 560. գումար 130,000. բայց ատոնց կէսին գանձումը անկարելի նկատուած է։ Հաշուեցաւ մարները քննուած են։

—Իգսամ կ'ըսէ թէ Հանրի Պահար վաճառասունը, Էպէօղլի վաճառասուն վճարմանց դադարման հետեւանքով, հարկադրուեր է վճարումները դադրեցնել 19,621 ոսկի բացով։

ՇՈՒԼՏԷ.— դեսպանը, երէկ, արձակուրդով Աթէնք ուղեւորեցաւ։

ՍԻՐԱՆԻԿԻ մէջ անձրեւի համար աղօթքներ կը կատարուին, վասն զի անձրեւները այս տարի ուշացած ըլլալով՝ ձմեռուան ցանք

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԵՒ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,

Նորակառոյց եկեղեցիի Նաւակատիքի հանդէսին ընդարձակ նկարագրութենն ու Մր. Ալինի շահեկան բանախօսութենն եսբ, զոր հրատարակեցինք յաջորդաբար, «Արեւելք»ի այսօրուան Ա. էջին մէջ հիւրընկալած ենք նաեւ Տոնբ. Մաքէռսեան եպ.ի ո՛չ նուազ շահեկան բանախօսութիւնը, կցելով անոր՝ եկեղեցիին պատկերը, որով կրկնապէս կ'աւելցնայ անոր առքիմէ հեռաբերութիւնը։ Աւելցնենք նաեւ որ ԳԱՄԷՐի «Օրուան Նշմարներ»ուն մեծագոյն մասը, մեր վարուն թիւին մէջ, նուիրուած է այդ հանդէսին տպաւորութիւններուն։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Մասնաւոր թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

Պատուիրակներն ու Ցանձնաժողովները.— Միաբանական Ժողով.— Ս. Յարութեան տաճարին մէջ.— Պատրիարքական սեղան.— Բարեմաղթութիւնք և բաժակաճառներ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 2 հոկտ.— Ազգ. կեդր. Վարչութեան պատուիրակներն ու Միաբանութեան անդամներէն կազմուած քսնիչ Ցանձնաժողովները համաձայն ու եռանդուն կերպով առաջ կը տանին իրենց աշխատութիւնները։ Սեպտ. 28 և 29ին, ուրբաթ և շաբաթ, Միաբանական Ժողովը յաջորդաբար կրկին նիստեր գումարեց նախագահութեամբ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին և նկատողութեան առաւ Վանքին և յարակից ուխտատեղիներուն մատակարարութեան վերջին երկու տարիներու հաշիւները (1905-1906) և (1906-1907), որոնց համաձայնութեան կցուած էր մանրամասն տեղեկագիր մը։ Երկար վիճաբանութիւններէ ետք, Միաբանական Ժողովը ընդունեց այդ տեղեկագիրներուն եզրակացութիւնը և վաւերացուց հաշիւները։ Ժողովին մէջ կարդացուեցան նաև այդ հաշուոց ամփոփումը պարունակող տեղեկագիր մը որ Կ. Պոլիս պիտի ղրկուի՝ ներկայացուելու համար Ս. Պատրիարքին և Ազգ. Վարչութեան։

Միաբանական Ցանձնաժողովներէն առաջինը՝ «Հայուածոյ»ը կը զբաղի Ս. Յակոբեանց վանքին 14 տարիներու հաշուոց մանրամասնին քննութեամբ, և երկրորդը՝ «Կալուածոյ»ը՝ վանքին բոլոր կալուածներուն և գոյքերուն ցուցակագրութեամբը, սպասելով Պոլսոյ Պատրիարքարանէն վերադարձուելիք հաշուական թուղթերուն որոնք նոր զարկ մը պիտի տան պատուիրակութեան ձեռնարկած քննութեանցը։

*** Վարագայ Խաչի կիրակին, Տ. Վահրամ արքեպիսկ. Մանկունի հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց Քրիստոսի Դերեզմանին վրայ, Ս. Յարութեան տաճարին մէջ ուր գիշերեց շաբաթ իրիկունէ, ինչպէս սովորութիւն է։ Այդ նշանաւոր ուխտատեղին, որ աշխարհի ամէն կողմերէն եկող ամէնազգի ուխտաւորներու հիացումը կը գրաւէ, և ուր կրօնային գրեթէ հաւասար իրաւասութիւններ ունին Հայ, Յոյն և Լատին Եկեղեցիները, որոնց կղերականները ամէն գիշեր կարգաւ պատարագ կը մատուցանեն,—աւելորդ է ըսել թէ խոր տպաւորութեամբ համակեց Օրթոգիւղի Պատկառելի քարոզիչը։ Եկեղեցական արարողութիւններէն ետք, Մանկունի Սրբազան՝ միաբաններէ չբղեպատուած՝ հանդիսաւոր բարեմաղթութիւններ ըրաւ վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։ Ներկայ եղողի ժողովուրդը և բազմաթիւ ուխտաւորներ ձայնակցեցան սրտաբուխ «ամէն»ներով։

Նոյն կիրակի գիշերը, Տ. Յարութիւն Պատրիարք վանքին մէջ տեղան մը տուաւ ի պատիւ Տ. Մանկունի Սրբազանի և աշխարհական պատուիրակ Արիս էֆ.ի։ Սեղանին հրաւիրուած էին նաեւ Միաբանութեան 14 երեցագոյն անդամները, վանքին ու ժառանգաւորաց վարժարանին բժշկի՝ Տոքթ. Վահան էֆ. Բաքալ, ինչպէս նաեւ երեք Ցանձնաժողովներու նախագահ վ.ները։

Աւելորդ Պատրիարքը,—ինչպէս կեդր. Վարչութեան պատուիրակներուն ժամանումէն ի վեր աւելի՛ եւս չեղուեցաւ,—իր յառաջացած տարիքին հակառակ՝ մասնաւորական ու մարմնական կորովը կը պահէ միշտ և առոյգ ծերունիի մը երեւոյթն ունի։ Ն. Սրբազնութիւնը, որ նախագահեց սեղանին, զուարթ ու սրամիտ խօսակցութիւններով կը մեծարէր իրեն տեղանակից հիւրերը. սեղանը չքաղ էր ու ճաշը շատ զուարթ անցաւ։

Աղանդերին Տ. Յարութիւն Պատրիարք՝ բոլոր սեղանակիցներուն հետ յոռնկաս՝ պերճախօս լեզուով մը մաղթանքներ ըրաւ վեհ. Կայսեր համար և բաժակ առաջարկեց Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար։ «Կեցցէ»ներով պարպուեցաւ այս բաժակը։

Յետոյ, Ն. Սրբազնութիւնը բաժակ առաջարկեց ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին և Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին կենաց։

Սեղանը վերջացաւ Մանկունի Սրբազանի զգածեալ շեշտերով մէկ բանախօսութեամբը, որով կ'արտայայտէր իր կրօնային սփոփարար ապաւորութիւնները և շնորհակալութիւն կը յայտնէր՝ իրեն և իր աշխարհական պաշտօնակցին ընծայուած սիրալիր հիւրընկալութեան համար։

Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք օրհնութեամբ փակեց սեղանը և ամէն ոք գնաց առանձնանալ իր խուցը, հանգստանալու և յաջորդ օրուան աշխատութենց պատրաստուելու համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, այս առաւօտ, հանդուցեալ Յարութիւն էֆ. Դասապետեանի յուղարկաւորութեան նախագահելէ ետքը՝ Ազգ. Հիւանդանոց պիտի երթայ՝ ուր առաջին անգամ կ'այցելէ նորընտիր Հոգաբարձութեան կազմուելէն ի վեր։

ՏՆՏԵՍ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր երէկուան նիստին մէջ նկատողութեան առնելով Բեթլահեմի ու Ղալաթիոյ եկեղեցիներուն մատակարարութեան հաշուական համարաուութիւնները, իր անդամներէն Միհրան էֆ. Շիրինեանի և Սիսակ պէյ Լանձնեց՝ անձամբ երթալ քննել Բեթլահեմի հաշիւները, իսկ Ղալաթիոյ հաշիւներուն քննութիւնը յանձնեց Միհրան էֆ. Շիրինեանի և Զգոն էֆ. Խաչատանեանի։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը իր շաբաթական նիստը կազմեց երէկ, անդամներու մեծագոյն մասին ներկայութեամբ։ Ներկայ էին նաեւ գրասենեակի վերատեսուչ Նշան էֆ. Ղուկասեան և Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան, ընթացիկ գործերու վայ տեղեկութիւն հաղորդելու և հարկ եղած հրահանգները տալու համար։ Հոգաբարձութիւնը խորհրդակցութեան առարկայ ըրաւ գլխաւորաբար 4000 ոսկիի փոխառութեան ծանօթ խնդիրը, որու մասին մինչեւ ցարդ գրուածները ճշմարիտ հիմ մը չունէին, ինչպէս նաեւ Օսմ. Կայս. Պանքային 5 առ % տոկոսով կնքուելիք փոխառութեան լուրը, զոր պաշտօնակից մը կատարուած լմնցածի պէս ցուցնել ուզեց՝ իր երէկուան խմբագրականով հերքած էր, — ինչ որ ճշմարտութիւն է։ Եւ հաւանական կ'երեւայ որ վերջ ի վերջոյ այդ գումարը հանգանակութեամբ հայթայթելու գաղափարին իրագործումը փորձուի։

Հոգաբարձութիւնը իր երէկուան նիստին մէջ Մամանտումբ մը կազմեց, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ 4000 ոսկիի փոխառութեան կամ որ և է միջոցաւ հայթայթման խնդիրն ուսումնասիրել, և եթէ իրօք փոխառութիւն պիտի կնքուի՝ անոր եղանակը ու պայմանները սահմանել։ Մամանտումբի անդամներն են, Հոգաբարձութեան ատենապետ Յարութիւն էֆ. Սալանեան և անդամներէն Արշակ էֆ. Գարակէօզեան ու Աբսէն էֆ. Արսէնեան։ Որոշուեցաւ մինչդամայն հանգանակութեան մը ձեռնարկել՝ Կիւլպէնկեանց և Ուռնճեանց յարկաբաժիններուն կահաւորման համար։ Հոգաբարձութեան անդամներէն Տիրան էֆ. Կիւմիւշկիրանէ խնդրուեցաւ՝ Տիկնանց Խնամակալութեան վերակազմութեան համար ընտրելիներու ցանկ մը պատրաստել, որմէ ետք Գրիգոր էֆ. Էվէրեանի պիտի յանձնուի՝ նորընտիր Խնամակալուհիներուն ընկերանալ, պատասխանատուներուն հագուստին համար կերպասեղէնի ու ձերմակեղէնի հայթայթման եւ այդ նպատակով նուիրատուութեան ձեռնարկել՝ բարեսէր աղջիկներու դիմելով։

ՈՒՐԲԱՆՈՑԻ հրաժարեալ առաջնորդ Տ. Անանիա վրդ. երէկ մայրաքաղաքս հասաւ և ուղղակի Պատրիարքարան երթալով՝ ներկայացաւ Ս. Պատրիարք Հօր։ Յետոյ Երուսաղէմատուն գնաց, ուր պիտի բնակի մինչեւ Երուսաղէմ մեկնիլը։

ԻԶՄԻՐԻ առաջնորդ Դուրեան Սրբազան որ հիւանդական այցելութեան եկած էր Մաղնեսա, Դրբզ-Աղաճ, Դենիզ և Պէրկամա, իր պաշտօնատեղին վերադարձեր է։ — Ուռումի. Խորհուրդի նորընտիր անդամ Վահան էֆ. Գարագիւզեան հրաժարեր է այդ պաշտօնէն։ — Կ'երեւայ թէ Արշալոյս օրաթերթին մօտաւոր հրատարակութիւնը՝ Իզմիրի Հայոց լրագրական ու գրական կեանքին նոր զարկ մը տալու սահմանուած է, վասն զի Արեւ. Մամուլ եւս կը ծանուցանէ իր վերջին թիւին մէջ թէ, շաբաթը երկու անգամ հրատարակուելու արտօնուած ըլլալով արդէն, առայժմ պիտի պահէ իր շաբաթաթերթի հանգամանքը, սակայն ամէն երեք ամիսն անգամ մը յաւելուածական տուար թիւեր պիտի հրատարակէ 1908 տարեշրջանին մէջ։ Յաջողութիւն մաղթելով Իզմիրի մեր պաշտօնակցին այս նախաձեռնին, դիտել պիտի տանք սակայն թէ քիչ մը յաւակնոտ յայտարարութիւն մըն է դրել թէ «Տանկահայոց մէջ գրական հանդէսի մը պակաս է զոր Արեւ. Մամուլ պիտի աշխատի լեցնել», իբր թէ Պոլսոյ մէջ 5-6 շաբաթաթերթ չունենային, ամէնքն ալ քիչ շատ գրական բաժիններով ճոխ։ Տարեկան չորս թիւի յաւելում մը գոհ կը թողու ընթերցողները, բայց չի կրնար լրացնել գրական մեծ հանդէսի մը (Revue) պակասը, եթէ կա՛յ իրօք։ Անցեալ տարի, Մասիսի արդի խմբագիրն ալ միեւնոյն խնդանքին մէջ ինկած էր՝ գրելով թէ այդ թերթը գրական շաբաթաթերթի պիտի «վերածէ»—որուն առթիւ դիտել տուուեցաւ իրաւամբ թէ անկէ նախորդ չորս-ներուն մէջ Մասիսը առեւտրական, բժշկական թէ երկրագործական թերթ էր։ Արեւելք ամէն համակրանք կը նուիրէ միշտ շաբաթաթերթերուն զարգացմանը ու յառաջդիմութեանը համար, բայց իրաւունք ունի նաև դիտել տալու բարեկամաբար, որ անոնց վարիչ-խմբագիրները նուազ յաւակնոտ ըլլան իրենց յայտարարութիւններուն մէջ և իրենց պաշտօնակիցներուն գրական աշխատանքը անտեսելուն մէջ չի փնտռուն ակնկալուած յաջողութիւնին, ուռուցիկ պարբերութիւններով։

ՈՒՐՖԱՅԵՑԻ թղթակից մը կը գրէ մեզ սեպտ. 27 թուականաւ.— «Տեղւոյս Առաջնորդը սեպտ. 2ի գիշերը քաղաքէս մեկնեցաւ Պոլիս ուղեւորելու համար։ Կիրակի ցորեկն իսկ՝ քաղաքին մէջ դրեթէ ոչ ոք գիտէր իր նոյն գիշերը մեկնելու մտադրութիւնը։ Տ. Անանիա Վրդ.ի փափաքն էր անշշուկ ու պարզ կերպով թեմական այցելութեան ելլողի մը պէս մեկնիլ Ուրֆայէն, ուր ութնկալից աշխատութեան 11 տարիներու երկար շրջան մը բոլորած էր։ Գիշերը՝ անժամանակ՝ հաղիւ քանի մը բարեկամներ իմանալով Առաջնորդ Հօր վերահաս մեկնումը՝ փութացած էին Առաջնորդարան՝ ողջերթ մաղթելու և օրհնութիւն առնելու համար։ Մօտամիս մը կ'ընէ Առաջնորդին մեկնիլը, բայց Առաջնորդարանի գործերն աւելի կնճռոտ հանգամանք մը առած են իսկապէս։ Անոնք որ շինծու գրութիւններով ու հեռագիրներով Պատրիարքարանը պատրել կը փորձէին, իբր թէ Առաջնորդին մեկնումը պէտք է՝ որպէս զի եկեղեցական ու կրթական գործերը լաւագոյն վիճակ մը ստանան, հիմա ինչպէ՞ս կը մեկնեն գործերն ու իրաց վիճակը։ Այդ-եօք այս անգամ ալ՝ իրենց յատուկ դատումով մը, ինչպէս սովոր են ընել, տեղւոյս Առաջնորդարանի ներկայ աննախանձելի կացութիւնը ի՛նչ վերացական պատճառներու կը վերագրեն։ Գաւառական ժողովի վերակազմութեան գործը, որուն վաղուց ի վեր ձեռնարկուած էր, առայժմ թերակատար կը մնայ։ Քանի մը թեմեր տակաւին կը տատամսին իրենց ընտրութիւնները կատարելու։ Կարմանոլ գիւղէն ընտրուած երեք անդամներուն՝ Գաւառական ժողովի մէկ նիստէն ելլել երթալուն համար հրաժարեցուցուիլը եթէ արդար է՝ ինչո՞ւ միւս կողմէն անպատիժ կը մնայ նոյն գիւղացի եկեղեցական անդամ քահանան՝ որ ի՛նք իւրկ եկած և քննիչ Տ. Փառէն Վրդ.ի ներկայութեան՝ իրեն գիւղակից անդամները ժողովասրահէն հեռացնելէն զատ՝ ժողովի ու Առաջնորդարանի հասցէին նախատինքներ ալ ըրած է։ Այս անարամաբանական իրողութիւնը՝ չիմակը բացատրութեան կը կարօտի։ Քանի մը տող ալ տեղւոյս Ք.ղ. ժողովոյ կազմութեան մասին։ Քնիչ հայրուրբին կողմէ Գաւառ. ժողովը նիստի կը հրաւիրուի Քաղ. ժողովի ընտրութիւն կատարելու համար։ բայց մեծ ճիգով վերընտրուած քանի մը հաւատաչնորհական անդամներ տեսնելով որ մեծամասնութիւն չունին, նիստէն կ'առնեն կը քաշեն, որպէս զի ընտրութիւն չկատարուի։ Ուրիշ օր նորէն կը հրաւիրուին. այս անգամ ալ իրենք չգալէ զատ՝ կարմանոլի քահանային միջոցաւ նիստի եկած գիւղացի երեք անդամներն ալ ժողովասրահէն դուրս հանել կուտան որ ներկաներու թիւը օրինականէն պակաս ըլլայ։ Նորէն ընտրութիւն չկատարուի։ Երրորդ անգամ՝ հրաժարեցուցման սպառնալիքով նիստի կը հրաւիրուին. այս անգամ ալ եկեղեցական քննիչին ու ժողովին միւս անդամաց կը դիմեն համոզելու զանոնք՝ որ այդ երրորդ նիստն ալ տեղի չունենայ, որպէս զի իրենց հրաժարեցուցման պարագան չգործադրուի։ Ժողովին չեղած անդամները նոյն իսկ քննիչ հայրուրբին դժգոհութիւնն պատճառելով՝ իրենց քաղաքակից միւս անդամներուն կը կաբեկցին ազնուամտաբար, ու իրենք իսկ կը խնդրեն նիստին յետաձգումը։ Այդ ճգնաժամին ալ կ'անցնի այսպէսով։ Տեսնելով որ վարչական ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն չունենալու ուրիշ ճար չկայ՝ կը դիմեն հեռաւեալ միջոցին։ դիմացի անդամներն ոմանց կը ծանանեն խնամիներու, ազգականներու և բարեկամներու միջոցաւ՝ կը խնդրեն մէկէն որ այս ինչ անձին քուէ մը տայ և միւսէն՝ որ այն ինչ անձին քուէ մը շնորհէ, պատուոյ խօսք ու երդումներ շռայլելով որ իրենց ալ քուէ պիտի տան դիմացի ընտրելիներուն. ու այս դիմումին նպատակը համաձայնութեան ոգւով երկուսաթեք ընտրութիւն մը կատարած ըլլալու փափաքն է ընելով վստահութիւն կուտան։ Սակայն Գաւառ. ժողովի չորրորդ նիստին մէջ քուէարկութեան պահուն մերկապարանոց երեւան կ'ելլէ սարքուած խաղը։

Եւ իրօք Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարած համերաշխ ու գործօն վարչութիւնը չեն կրնար բաղդացնել այդ ընտրուածները որոնք կեդր. Վարչութեան բարեդէպ որոշմամբ անցեալները ժողովական պաշտօնէ հրաժարեցուցուած մասին կը պատանին։ Այս դիտողութենէն ետքը Գաւառական ժողովին պաշտօնի վրայ գրնստող 22 անդամից 12ը պատճառաբանեալ հրաժարագիր ղրկած են քննիչ հայրուրբին։—Յուլիսի մէջ եղած լրագրական դիտողութեան մը առթիւ՝ զանց չենք ըներ հիմա յիշելու թէ Ուրֆայի տեղական գործոց մասին՝ Արեւելքի թղթակիցները անշարժ ու իրական պարագաներ միայն է որ կը պարզեն և պատրաստ են ապացուցանելու իրենց գրածներուն մէն մի նշանախնդիր։ Ուրֆայի գործոց մասին՝ խեղաթիւրուած և տուտ ու սխալ տեղեկութիւններ Արեւելքի պատուաւոր մթնոլորտէն դուրս՝ օտարի էջերու մէջ պէտք է փնտռել»։

ՄԱՀ

ԱՅՐԻ ՏԻԿՆ ՄԱՐԻԱՄ ՍԵԹԵԱՆԻ

Յուսով կ'իմանանք թէ, ծանօթ վաճառական ու Քաղ. ժողովի անդամ Միհրան էֆ. Սեթեան և իր Աղն. Բոյրերը դժբախտութիւնն ունեցեր են կորսնցնելու իրենց ծերունազարդ մայրը՝ այրի Տիկին Մարիամ Սեթեան՝ որ իր մահկանացուն կնքեր է այս գիշեր, Գրնալը կղզի, իր բնակարանին մէջ։

Հանգուցեալ Տիկինը՝ բարութեան ու առաքինութեան ձիրքերով օժտուած էր, իր ընտանիքին բոլոր անդամներուն ու զաւակներուն նկատմամբ, և միանգամայն կը յատկանշուէր իր աղքատասիրական զգացումներով։ Իր անհատական բարեգործութիւններէն զատ, որով կը նպաստէր այրիներու և չքաւորներու, մասնաւոր գուրգուրանք մը կը տածէր Խոզուղի Գալֆայեան Որբանոցին նկատմամբ, որուն կ'օժանդակէր նիւթապէս՝ բայց ծածկաբար։

Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք հանգուցելոյն վշտահար որդւոյն՝ Միհրան էֆ. Սեթեանի ու ընտանեացը, ինչպէս նաև սգակիր քոյրերուն։ Հանգուցեալ Տիկնոջ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի, Դարգիւղի Ս. Թադէոս եկեղեցին, ուսկից մարմինը պիտի փոխադրուի Սկիւտարի ազգ. գերեզմանատունը՝ ընտանեկան դամբարանին մէջ ամփոփուելու համար։

ՀԱՆԳԱԳԻՏԱԿ պատկերազարդ շաբաթաթերթին Դրդ թիւը հրապարակ ելած է հետեւեալ զբօսալի բովանդակութիւնով.— Ցանկիկնոջ պէտքը. Վ. Փափազեան — Դարձեալ «սալֆիրանկա», Գ. Փ.— Ամենատիւն. Ա. Խաչէրեան— Համբոյրն առաջ. Վ. Սվաճեան— Ցանկելի տղերք. Գաղգասյան — Խրլտի բառերի. Լիլա — Ինչու մը. Թէնօռ.—Շարթուան զուարթ լուրեր։ — Մարի զբօսանք։ — «Արևն Լիւբէնի տարօրինակ կեանքը» թերթոն։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերեն, հոկտ. 23)

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 22 հոկտ.— Խորհրդարանը բացուեցաւ այսօր եւ Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Պրիսօն բացաւ նոստաշրջանը ճառով մը, որուն մէջ ի մէջ այլոց, ցաւակցութիւն յայտնեց Ֆրանսայի հարաւային մասերուն մէջ՝ վերջին ողողումներէն արկածեալներուն վիճակին համար։ Ժողովը ապա որոշեց ուրբաթ օրուան թողուլ երկրին պաշտպանութեան մասին եղած հարցապնդումներուն վիճաբանութիւնները. և նիստը փակուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ, 22 հոկտ.—Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն, այսօր, նախարարաց Խորհուրդին մէջ տեղեկութիւն տուաւ թէ Ֆրանսա և Սպանիա կատարելապէս համաձայնած են։ Համերաշխարար միջոցներ ձեռք առած ենք, ըսաւ, պատերազմի արգիլեալ ապրանքներու մաքսանենգութեան առաջքն առնելու համար։ Ալճեզիրասի դաշնագիրին տորադրող տէրութեանց չբղաթերական մը ղրկուած է, որպէս զի միջազգային յանձնաժողով մը կազմուի՝ քննելու համար հատուցման պահանջներն այն ինամներուն, որոնք յառաջ եկած են Ալճեզիրասի դաշնագիրին տարամարութեանց հաճաւոյ տեղի ունեցած գործողութեանց հետեւանքով։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ ՓԱԿՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

ԼՈՆԴՈՆ, 22 հոկտ. — Նախագահ Պ. Նելիսով, Դեսպանախորհուրդին փակման առթիւ, չնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած էր Վիլհէլմինա Թագուհիին։ Պ. Նելիսով մեկնելէն առաջ հետեւեալ պատասխանը ընդունեց Թագուհիէն։—«Շնորհակալ եմ Ձեր Վսեմութենէն և միւս պատուիրակներէն ընդունած հեռագրիս համար։ Շատ գոհ եղայ որ խաղաղութեան Բ. Դեսպանախորհուրդը իմ մայրաքաղաքիս մէջ գումարուեցաւ. կը կրկնեմ թէ մեծ խնդութիւն պիտի պատճառէ ինձ եթէ ապագայ Դեսպանախորհուրդներն ալ հիւրընկալելու հաւանութիւն ընդունիմ։ Վիլհելմինա»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 22 հոկտ.— Վիլհէլմ կայսրը այսօր, դերման կայսրուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, հրաման ըրաւ որ մինչեւ ցարդ կայսրուհիին կողմէ իր ադամանդեայ զարդ նուիրուած կնաձական արժանիքի խաչը, պատուանշանի կարգ անցնի։ Այս պատուանշանը պիտի կոչուի «Կնոջական Արժանիքի Խաչ» և պիտի տրուի այն կանանց և օրիորդաց, որոնք յանուն մարդասիրութեան, գեղեցկութեան, կրօնի կամ ընկերականութեան անձնուէր ծառայութիւններ մատուցած են։

ՊԵՐԼԻՆ, 22 հոկտ. — Դերման գրաբանութիւնները Բ. համաժողովին այսօրուան նիստին մէջ նախագահը կարդաց կայսեր պատասխանագիրը, զոր ղրկած էր ժողովին կողմէ առ ինքն ուղղուած մեծարանաց հեռագրին համար։ Կայսեր հեռագիրը կ'ըսէ. — «Զերազանց չնորհակալութիւնս կը յայտնեմ ժողովիդ կողմէ հաւատարիմ հպատակութեան և ազգային չահերու պաշտպանութեան մասին եղած յայտարարութենէն։ ուրախ եմ որ ժողովիդ ներկայ գտնուած գերման գործաւորներուն թիւը այդչափ մեծ է։ Կը փափաքիմ որ ժողովիդ բանակցութիւնները բարի յաջողութիւն մը ունենան ի նպաստ գործաւորաց դասուն և բովանդակ երկրին։» Համաժողովին ներկայ գտնուած են 1,200,000 գործաւորներու ներկայացուցիչներ։

Պ. ՌՈՒԶՎԷԼԴԻ ՃԱՌԸ

ՆԷՇՎԻԼ, 22 հոկտ. — Նախագահ Պ. Ռուզվէլդ, այսօր, բանախօսութիւն մը ընելով, ըսաւ թէ իր քաղաքականութիւնը պատասխանատու չէ Սակարանին այժմեայ գաղափարին։ Ամէն ինչ՝ որ ինք ըրաւ, դիրքներու գործադրած անիրաւութիւնը երեւան հանելու նպատակաւ էր, և թէ որոշած է իր նախագահութեան պաշտօնին տեւողութեան մնացորդ 16 ամիսներուն մէջ ալ անասան մնալ հետեւած քաղաքականութեան մէջ։

ՔՕԼԷՐԱ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

ԼԷՄՊԻՐԳ, 22 հոկտ.— Բոդվօլոչիսքայէ կը հեռագրեն թէ այդ քաղաքէն երկաթուղիի ուժ կայարան հեռաւ Շմերիքա ռուս գիւղին մէջ քոլէրա ծագած է. երէկ երկու հոգի մեռած են այդ ախտէն։ Բիէվի մէջ քոլէրան այնչափ ուժգնացած է որ հիւանդացողներն ու տարաբարները քոլէրայէ վարակեալներով լեցուած ըլլալուն չատ հիւանդներ իրենց տուներուն մէջ թողուլ պարտաւորուած են։ Մոսքվէի մէջ ալ սաստկացած է քոլէրան։

Պ. ՔՕՔԼԷՆ ՔԱՏԷ

ԲԱՐԻԶ, 22 հոկտ.—Նշանաւոր կուսակերգակ Քօքլէն Քատէ (կրտսերը) Ջղային հիւանդութեան ենթարկուած ըլլալուն, դարմանատուն դրուեցաւ։ Բաւական երկար ատեն հեռու պիտի մնայ թատերաբեմէն։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 22 հոկտ.— Այսօր յետ մէջօրէի Նիւ-Եորքի աւանդի պանքան դադրեցուց իր վճարումները. յայտարարեց աւանդատուներուն թէ պանքան դրամի վերածուած ոսկի չունի պատասխանելու համար։ Պանքային ներքին տեսչութիւնը հրապարակեց հետեւեալ զբօսալի բովանդակութիւնով.— Ցանկիկնոջ պէտքը. Վ. Փափազեան — Դարձեալ «սալֆիրանկա», Գ. Փ.— Ամենատիւն. Ա. Խաչէրեան— Համբոյրն առաջ. Վ. Սվաճեան— Ցանկելի տղերք. Գաղգասյան — Խրլտի բառեր. Լիլա — Ինչու մը. Թէնօռ.—Շարթուան զուարթ լուրեր։ — Մարի զբօսանք։ — «Արևն Լիւբէնի տարօրինակ կեանքը» թերթոն։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 24 հոկտ.—Թէեւ հրապարակը հաստատուն է, բայց Բարիզի Սակարանը միշտ կ'ազդուի Նիւ-Եորքէն առնուած անլսելի լուրերէն, որոնք կը շարունակուին։ Ընդհանուր կացութիւնը լաւ չէ։ Ֆրանսական ռանդը անփոփոխ է և միջազգային արժեթուղթերը տակաւ կը։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերը ընդհանուր հակումի՛ն կը հետեւին։ Բրէնի Լիոնէ՝ 1114։ Բարձրացում կրող միակ բաժնեթուղթն է Ռիօ Թինթօ, որ պղինձի գինը 55էն 56.5ի բարձրանալուն հետեւանքով, 1628էն 1651 եղած է։ Պալեա Դ'օրսայարն միշտ կը վաճառուի. բացման պահուն 460 ֆր. էր, բայց կատարուած գնումներով, փակման պահուն 482 եղաւ։ Անգլիական կապարը 19ի բարձրացած է և սպանիական կապարն ալ 18.10 է։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ անգլիական քոնսոլիտէներուն վիճակը լաւ է, բայց ամերիկեան արժեթուղթերը տակաւ կը։ Ամերիկայէ հասած հեռագիրներն Անգլիայէ Ամերիկա ոսկի արտածելու պէտք չեն ցուցներ դեռ։ Պանքային տոկոսը 4½ է Լոնտոնի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ, 22 հոկտ.— Համպուրկի մէջ անանկացեալ Հալլէր, Զէօլէ և Ընկ. պանքային յանձնառութիւնները, որ ի սկզբան 20 միլիոն մարք կը կազմէին, հաստատուեցաւ թէ 12-14 միլիոն մարք են։ Համպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ ելմտական պաշտօնարանն ալ 100-200,000 մարքի չափ աւանդ մը ունի եղեր սնանկացած այդ պանքային քով։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 24 հոկտ.—Թէեւ հրապարակը հաստատուն է, բայց Բարիզի Սակարանը միշտ կ'ազդուի Նիւ-Եորքէն առնուած անլսելի լուրերէն, որոնք կը շարունակուին։ Ընդհանուր կացութիւնը լաւ չէ։ Ֆրանսական ռանդը անփոփոխ է և միջազգային արժեթուղթերը տակաւ կը։ Վարկի հաստատութեանց բաժնեթուղթերը ընդհանուր հակումի՛ն կը հետեւին։ Բրէնի Լիոնէ՝ 1114։ Բարձրացում կրող միակ բաժնեթուղթն է Ռիօ Թինթօ, որ պղինձի գինը 55էն 56.5ի բարձրանալուն հետեւանքով, 1628էն 1651 եղած է։ Պալեա Դ'օրսայարն միշտ կը վաճառուի. բացման պահուն 460 ֆր. էր, բայց կատարուած գնումներով, փակման պահուն 482 եղաւ։ Անգլիական կապարը 19ի բարձրացած է և սպանիական կապարն ալ 18.10 է։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ անգլիական քոնսոլիտէներուն վիճակը լաւ է, բայց ամերիկեան արժեթուղթերը տակաւ կը։ Ամերիկայէ հասած հեռագիրներն Անգլիայէ Ամերիկա ոսկի արտածելու պէտք չեն ցուցներ դեռ։ Պանքային տոկոսը 4½ է Լոնտոնի մէջ։

ՎԻԵՆՆԱ, 22 հոկտ.— Համպուրկի մէջ անանկացեալ Հալլէր, Զէօլէ և Ընկ. պանքային յանձնառութիւնները, որ ի սկզբան 20 միլիոն մարք կը կազմէին, հաստատուեցաւ թէ 12-14 միլիոն մարք են։ Համպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ ելմտական պաշտօնարանն ալ 100-200,000 մարքի չափ աւանդ մը ունի եղեր սնանկացած այդ պանքային քով։

ՌՈՒՍԻՈՅ.— Ֆրանսական Մայրագոյն Արեւելքի յանձնաժողովը, այսօր, սեղան մը տուաւ Պանքոքի ֆրանսական դեսպան Պ. ռը Մառշրաի ի պատիւ, մօտերս Սիամ ուղեւորելուն առթիւ։

—Ռուսիոյ բանակին ոպայակոյսի պետ Բալիցին զօրավարը մէկ քանի տեսակցութիւն ունեցաւ Ֆրանսայի ոպայակոյսին պետ Գէէօն զօրավարին հետ։

ՀՈՌՈՄ.— Պաշտօնապէս կը ծանուցուի Գուլսելի պապական նունթիակ մոնսէնեէօռ Վիքոյի անուանումը՝ իբրեւ պապական նունիրակ Մարիտի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Տիարեօ Ունիվերսալ կ'ըսէ թէ Սպանիոյ կառավարութիւնը կատարելապէս ճշգած է Ալճեզիրասի որոշմանց մասին իր քաղաքականութիւնն և թէ ասկէ վերջը Ֆրանսայի ոյժ պիտի տայ, առանց վերապահումի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Դրամական տագնապը իրական խուճապ մը առաջ բերաւ Նիւ-Եորքի մէջ։ Այդ քաղաքին պանքաները հարկադրուեցան 25 միլիոն ոսկի վճարել իրենց քով իբրեւ աւանդ դրամ ունեցողներուն։ Սակարանին մէջ վաճառումներու կը սպասուի։

ՎԻԵՆՆԱ.— Հունգարիոյ նախարարապետ Տոքթ. Վէքերլէ վաղը Վիեննա պիտի ժամանէ՝ Աւստրիոյ նախարարապետ Գաուռն ֆոն Պէքի հետ բանակցելու՝ հաւաքական պանքային խնդրոյն վրայ։

ՌԷՇԻՆ.— Ֆէրտինանտ իլխանը Բէչ-

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 11/24 Հոկտ.

Օսմ. Գանս. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ո.		100 07
Ամէնէն բարձր գին	»	100 08½
Ամէնէն վար գին	»	100 04
Բուսէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	161 12
Ամէնէն բարձր գին	»	161 50
Ամէնէն վար գին	»	161 —

ԲԱՑՈՒՄ 12/25 Հոկտ.

Օսմ. Գանս. Միացեալ 4 % Ք. Կ. Օ. Ո.		100 12
» » » Ժամչ

ԳՈՐԳԵՐ ԶԻՆ ՀԱՍԸԲԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, կարասեաց համար ծոպեր (սաչաք) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՌՕ ՖՐԱՆՔՕ եւ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԵՐԱ Շիտակ ճամբայ Բասած Անաթօլի ԿԱԼԱԹԱ Եէնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—7

ՎԻՐԱԲՈՑԺ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԵՐ

Նիքոլայիտիս Եղբարք

Պատուոյ յիշատակութեան արժանացած Բարիզի մէջ՝ Ֆրանսայի ատամնաբոյժներու ժողովին անդամներէն։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ. 413, Բոսֆոր փողոց Թիւ. 1, Շատաղ վանքատան վրայ՝ առաջին յարկ։

Ճիւղեր.—Դուսքրէօյ Մէօհիւրտար, Ֆոր-թիի պարտէզին մօտ։

Բերնի հիանդութիւնները կը դարմանեն։ Շատ փոքր ակառները ոսկիով, «բլադէին»ով և «էմայ»ով կը լեցնեն։ Իրենց մասնաւոր գործիքներով յախճապակիէ ակռայի կտորներ կը շինեն և զայնս կը փակցնեն ակռային առողջ մասին, այնքան ճշդութեամբ որ ակռան ամբողջ կ'երեւայ և կտոր ունենալը բնաւ յայտնի չըլլար։ այդ կերպով յախճապակիով ալ ակռայ կը լեցնեն։ Ցախճապակին ամէնէն ամուրն է ակռայ լեցնելու համար գործածուած զանազան առարկաներուն։ Եթէ առջեւի ակռաները լեցուին, բնաւ յայտնի չըլլար թէ լեցուած են։ Առոնցմէ զատ ամերիկեան վերջին դրութեամբ կեղծ ակռաներ կը շինեն և առանց քիմքի «Պրիճուորք» տեսակէ ակռաներ կը դնեն։ Վերոգրեալ տեղերը ամէն օր կ'ընդունին իրենց դիմողները։ 50—30

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Ժամանակացոյց կոխմբ.եան երկեան։

1907 սեպտ. 14 (Ն. Տ.) շաբաթ օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

Կայարան		Կոխմբ. 622 Ապր. եւ Ճմբ. Ելնու.
Գոնիա	մկն.	12 30
Գալշին խան		1 1
Զումբա		1 45
Աբրդ Էօրէն		2 13
Մանասաուն		2 42
Գարաման	ժմն.	3 13
	մկն.	3 28
Սիարօվա		3 54
Այբանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 25
Էրէյլի	ժմն.	5 40
	մկն.	6 5
Պուլկուրլու	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ

Կայարան		Կոխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ Երեկուն
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
	ժմն.	6 53
Էրէյլի	մկն.	8 50
Ալաճա		9 11
Այբանճա-Տէրպէնտ		10
Սիարօվա		10 43
Գարաման	ժմն.	11 7
	մկն.	11 22
Մանասաուն		11 55
Աբրդ Էօրէն		12 24
Զումբա		1 —
Գալշին խան		1 36
Գոնիա	մկն. ժմն.	2 5

50—35

ԳՐԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԷՍԿԻԷԱՆ

Խորասանեան խան. — Կ. ՊՈԼԻՍ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պատկ. Այբբենարան 100ը 25 ղ.	հատ	20
» Ոսկեփոշիկ 100ը 60 »	»	1
» Ընթերցարան	»	2
» Ընթերցարան	»	4
Հմտա. Կրօնագիտութիւն	»	2
» Բարոյագիտութիւն	»	2 20

Տաճկախօս մանուկներու համար

Ա. Տարի Դեղեցիկ Վարժութիւն		4
Բ. » » »		5

Սոյն գիրքերուն զեղչն է % 30. աղքատիկ դպրոցներու համար ա՛լ աւելի։

Մեր ընթերցողներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք Յովհաննէս Իսկիեան գրատունը։ 10—5

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11,000,000 օսմ. ոսկի կամ 250,000,000 Ֆրանկ դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Զալլահիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ԲԱՐԻԶԻ ՍԷՋ

ՄԱՍՆՈՒՃԻՒՂԵՐ

Աւստրիա, Սամսա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղէքսանդրիա, Էսքիշէհիր, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գուսթէմունի, Դավալա, Տէյր Աղաճ, Իսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Դոնիա, Հառնագա, Լիմասոլ, Գաճիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանասթիր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բար-Սախա, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւտ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխառութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը ղեղչէ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրինակներ կուտայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կըտրոններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, տակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր ուանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Զեյթուն արկղամուրերու մէջ հատատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պարտաւորեալ կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, ուանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրոնները, կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրոններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր տարող հաշուոյն կ'անցուի ապրանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ ուանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրոնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր ուանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղէքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տոկոսներու արդիւնքը ուանդատուին արտադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշուոյն անցուած, կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յանձախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գանձուած տեղերէն առնել կամ իրենց հաշիւին դրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սովորական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարմը արժեթուղթեր, ինչպէս Բումիլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆոնսիէի Յունաստանի աղջ. Պանքային պարտատոմսերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրոններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագնի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով և չատ չ-փաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը դեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրոններ։ Իր մասուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրոնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Քիոսը նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրոնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հատատած է՝ Սակարքան արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարքինմէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրն հարիւր վճարել առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան մէջոցաւ, այսինքն վճռման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հսկորդուի ուղղին։ 50—36

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱԳԻՐ ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կարգ մը հարկաւոր նամակներ, կարծելով թէ նամակի մէջ ներփակուած սուացագիրները ղեր կը մնան Դրոշմի Օրէնքին 9րդ յօդուածին (թիւ 85) արամադրած դրոշմաւորքէն, իրենց յանախորդներուն ու թղթակիցներուն կը յղեն դրոշմաթուղթ չփակցուած սուացագիրներ։ Այսպէս Դրոշմի Օրէնքին դէմ զանցառութիւն մը կատարած կ'ըլլան այդ հարկաւորները. նոյն օրէնքին համաձայն գրութիւններու արտաքին ձեւը կերպարանափոխ չըներ այդ պայմանները՝ դրոշմաթուղթի տեսակէտով։ Բացորոշ արամադրութեանց (յօդ. 1 և 9, թիւ 85) համաձայն, այն ամէն ընկալագիրներն ու սուացագիրները, որոնք իբր մուրհակ կը յանձնուին ուրիշի մը, դրոշմաւորքի ենթակայ են, բաց ի 27րդ և 79րդ յօդուածներուն մէջ կանխատեսուած գրութիւններէն։ Այդ օրինաշնութեան հետեւանքը կը կրեն այդ նամակներուն տակ ստորագրողները, որոնք ոչ է չահ տուին, նկատելով որ այդ մասին տակնամուած դրոշմաւորքը (յօդ. 9, թիւ 85) պարտին վճարել ամէն անոնք որոնց կը յանձնուին գրութիւնները (6րդ յօդուած, 3րդ հատուած)։ Հետեւաբար նամակագիրներուն ներելի է՝ դրոշմաւորքի գումարը անցքնել անոնց հաշուոյն որոնց ղրուած են այդ գրութիւնները։ Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով դրոշմաւորքի զուրկ ստացագիրներ պարունակող նամակներ, տարուած է օրինաշնութիւնը հետապնդել և 38րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած տուգանքները գանձել։ Նմանապէս Վարչութիւնը պարտք կը համարի հարկաւորներուն ուշադրութիւնը հրաւիրել Դրոշմի Օրէնքին համակերպելու անհրաժեշտութեան վրայ, այս առթիւ յիշեցնելով թէ Օրենքին 50րդ յօդուածին համաձայն, կատարուած օրինաշնութեանց մասին տեղեկութիւն տուողները կը ստանան գանձուած տուգանքին կէսը. նաեւ այդ կարգի նամակներ ստացողներ եւ բոլոր անոնք որոնց ձեռքը կրնան գտնուիլ այդ նամակները, շահ ունին տեղեկութիւն տալու ի վնաս ոտորագրողներուն, միակ պատասխանատու տուգանքներու մասին, 40րդ յօդուածին համաձայն։ Վերջապէս Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հարկաւորներուն թէ կրնան %ին 5 զեղչով վճարել նամակներու մէջ ներփակուած սուացագիրներուն դրոշմաւորքը, արտասովոր դրոշմումի ենթարկելով նամակներուն մէջ դրուելիք թուղթերը, որոնք սուացագիր բովանդակելնուն յիշատակութիւնը պէտք է կրեն։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստոս 1907 30—21

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ

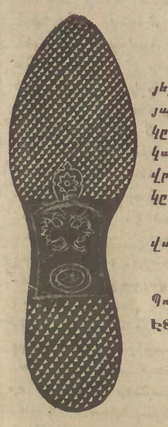

Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յանախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարէան կրող լաստիկին վրայ, որ հարաչխարհիկ համբաւ կը վայելէ։

Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։

Ընդհ. մթերանոց

Պոլիս, Պէյօղլը Թիւնաբէթ խան, Էտ. ՔԻՕԼԼԻԷՐ, յաջորդ Ֆէրտիւնանտ Շմիտ։ 50—7

ПРОВОДНИКЪ
1888
ТОВ. РУСС.-ФРАНЦ. ФАБРЕ ПРОВОДНИКЪ. РИГА
FRENCH IND. RUBBER

ՀԻՒՆԵԱՏԻ ԵԱՆՕՍ

HUNYADI JANOS

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

Ազդու, ապահով ու հեշտ կերպով կը ներգործէ

Կը յանձնարարուի ամէն անոնց որոնք ենթակայ են

Սովորական պեղդութեան, ստամոքսացաւի, լեարդի հիւանդութեանց, մաղձի խանգարումներու, լեարդային համախտնումի, զանազան տենդերու եւ տաք կլիմաներու յատուկ ուրիշ հիւանդութեանց

Գործածման չափը, իբր մաքրողական՝ 2 գաւաթ, իսկ իբր լուծիչ դեղ՝ 1 գաւաթ։

առտուն՝ բան չկերած խմել 24—23

ՊԷՏՔ Է ԶՈՒՐՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԵՒ ՆՄԱՆՆԵՐԷՆ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՔԷՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԷՔ

ԸՆԴՄԷՋ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսէսայի

Նուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիաս	4311	Հիասալկա	1531	Մարսէլլա	3709	Սաքֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տամինօ	938	Հինաու	3720	Մրքաս	3557	Տիբիա	1735
Անէէլ	1541	Տուրօ	2383	Հորթիս	1600	Միլս	1057	Սիլվիա	119
Աթիսաքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպեց	595	Մանդէպէլլա		Սցէրա	1203
Պատանօ	1822	Տինամօ	504	Իակա	2354	Մուցիլլա	3419	Թասսա	1323
Պորտոֆինօ	1264	Էպաքթ	3464	Իտատա	5540	Նէքա	1933	Թ. Ուիլլսն	1546
Պրֆֆալ	4481	Էլատքաս	1520	Ճիւնս	1080	Օտիս	4100	Թաքիս	3337
Գէյրա	1371	Էցատքա	1841	Գէլէս	1053	Ինթաքիս	4036	Թուլէաս	1470
Գուլիբաս	1837	Ֆիաս	954	Գուլբինա	2307	Օրլանտա	1535	Ուրպինա	242
Գարէս	1244	Ֆինլանտ	1828	Գուֆֆա	1700	Բուլերմա	1637	Վասքա	1914
Գասս	1094	Ֆլամինկա	349	Լէս	1053	Բալս	510	Վալս	1289
Զիքակա	2729	Ֆրանչիսքա	4582	Լեբանթա	2272	Բիսլեա	3329	Վալիթուլա	2891
Սասէթա	1831	Կալիլեա	3060	Լիվորնա	1648	Բինտլաս	1553	Եէտա	1350
Գալորատա	4235	Կիկանա	1148	Լաբէնսա	3191	Բալլա	1613	Զեցա	1200
Գանկա	2905	Կօզա	1011	Մալմա	724	Բօսէա	1789	Թաբա	
Գարբա	895	Կրատա	1695	Մարէնկա	1273	Բազտիա	136	Մայա	

Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս հասած են.

Միքաաս չոգենաւը, նաւապետ Թորք։

Ընդհանուր վաճառքով Հրլէն հոս կը սպասուին.

Թոռիս չոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, նոյ. 10ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՐԻՔՍՕՏ

Թիւ. 22—24, Ֆիւլիւք Միլլէթ խան, Գալաթիա 10 50—28

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սկդի	Նայլոգրիս
Մինիա	Էմիրսիս
Բոսֆոս	Գուլգրիս
Թէյլար	Մաքրիս
Նուրոսմանիէ	Տայիրի
Նավարին	Տարսուս
	Թիլսա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգրստաւէտ են, նաւուն մէջեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, հրկեղականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին։ ոգերիվ

Կ. Պոլսէ Լիվերսու Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հասնելու համար՝ իրենց հրահանգները ատ շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել ատ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՂ եւ Ընկ. Գործակալք

Ուիթալ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՄ ՄՕՍ Ընկ.

50—3 31 Ճէմ Սգրիգ, Լիվրբուլ,

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւարտուան երթեւեկութիւններ

Հոկտեմբեր

Գ. 9]22 Պիրէոն, Աղէքսանդրիա, Միջերկրեան առաջ ժամը 10ին։

Հաղորդակցութիւն Թիւն Բար-Սախ ու Սուրիոյ նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւերն հետ։

Գշ. 9]22 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Բէլգրատ, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։

Դշ. 10]23 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին։

Սշ. 11]24 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Յաֆա, Բոռ-Սախ, Աղէքսանդրիա, Իրիկուան ժամը 4ին։

Շբ. 13]26 Օտեսա, ժամը 12ին։

50—47

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՒԹԱՆ ԵՒ ՀԱՆ.

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԳԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Հոկտ. 21ին, Սիրասի, Սեւ ծովէն

Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարտէին վրայ։

15 50—30 Թ. ԲԼՈՒՄ

«ԱՐՍԻՆԷ,,Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (210)

ԵՐԿԸԼ ՄԱՍ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻԻԾԸ

ԺԷ.

ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՆԶԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—Թող տուի որ ինչքերս մասակարարելու իրաւունքէն զրկեն զիս, թէեւ շատ լաւ կրնայի միաքս հասկցնել, քանի որ իմացականութիւնս վերստացած էր իր նախկին վիճակը... Զատոզեցի բնաւ, իբր թէ բան մը հասկցած չըլլայի... Այդ միջոցին, պարոն Մէնէթրօ, դղեակ եկաք ընդհանուր դատախազին հետ, և զիս հարցաքննեցիք, ձեր ունեցած պարտականութեան համաձայն... Սակայն չը պատասխանեցի, որովհետեւ կ'ուզէի որ ամէն մարդ գիտնար թէ կոմսը անկարող էր ու կենդանի էակներու ցանկին մէջէն ջնջուած՝ նոյն ինքն օրէնքին կողմէ, բայց մանաւանդ նպատակ էր օրէնքին առջեւ անպատասխանատու ըլլալ բոլոր արարքներուս համար... Այնուհետեւ կեանքս անցուցի՝ պատժին վրայ խորհելով... Ժէրմէն զինաթափ եղած չէր և կը խորհէր աղջկանս վրայ բեռցնել առեւնօք վիժած ոճրի մը ծանրութիւնը։ Արթուն կը հսկէի... Կարգ մը խորհրդակցութիւններ կը կատարուէին, որով հետքերը գտայ Լիվօնի դէմ պատրաստուած սպանութեան նոր փորձի մը։ Հիմա ոճրին օրուան վրայ պիտի խօսիմ։ Կը փափագիք որ պատմութիւնս շարունակեմ թէ ոչ դուք պիտի հարցաքննէք զիս, հիմա որ տեղեակ եք զիս առաջնորդող խորհրդաւոր շարժառիթներուն։

—Պարո՛ն, կը խոստովանիմ թէ ձեր պատմութիւնը խորապէս յուզեց զիս... Անշուշտ պէտք չէ յուզուիմ, քանի որ ձեզ հարցաքննելու պաշտօնով եկած եմ հոս։ Հարցաքննիչ դատաւոր մըն եմ միայն, օրուն պաշտօն յանձնուած է ոճրի մը մասին նախնական քննութիւն կատարել... իմ իրաւասութիւնս անկէ անդին չանցնիր. դատապարտելու կամ անպարտ արձակելու իրաւունք տրուած չէ ինծի... Հիմա պատմեցէք թէ ի՞նչպէս գործուեցաւ ոճիրը, քանի որ կը պնդէք թէ մարդասպանը դուք էք։

—Այո՛, կը պնդեմ...

—Մինթէ ատուգութիւն մը ձեռք բերած էիք թէ ծուղակ մը կը պատրաստուէր ձեր աղջկան դէմ։

—Այո՛։

—Ուրկէ՞ց։

—Կարգ մը խօսքերէ զոր իմ առջեւս կը դրուցէին յանախ, առանց կասկածելու... Ժէրմէն Մարպրու խոլ սէր մը ներշնչած էր երկու քեռորդիներուս... Այդ բուռն սիրոյն շնորհիւ ջաղացպանուհին խոստում առած էր երկու եղբայրներէն որ իր կամքը պիտի գործադրէին, ի՛նչ որ ալ ըլլար ան... Մինչեւ ու Լօրան պատրաստ էին ոճրագործութիւն մը ընելու... Ինծի կը մնար հասկնալ թէ ի՛նչպէս կը պատրաստուէր տարիա և ա՛ւր ու ո՛ր ժամուն տեղի պիտի ունենար ծուղակը... Այդ պահուն է որ Աստուած միջամտեց. արդարեւ պէտք է հաւատալ որ երբեմն, կեանքի ողբերգական պարագաներու մէջ, անանկ միջամտութիւն մը կը կատարուի, որ անբացատրելի կը մնայ և մարդկային իմացականութիւնը չի կրնար թափանցել անոր։ Քունիս մէջ մղձաւանջ մը տեսայ, ուր կարգ մը մարդիկ կը ջանային կոխտեան մատնել Ռօզ-Լիզօնը... Այդ սոսկալի ու տենդոտ անուրջովը արթնցան, իսկոյն դուրս նետուեցայ տունէն, առանց նպատակի ու գաղափարի. յանկարծ Լարտիէ առջեւ գտայ ինքզինքս... Լարտիէ ինծի պատմեց Ռուսոմօմնթի մէջ անցած դարձածը և երկու եղբայրներուն կողմէ իրեն յանձնուած պաշտօնը Ժէրմէնի մօտ... «Այսօր» բառը իմ ուշադրութիւնս գրաւեց... Անիկա բանալին էր բոլոր այն բաներուն՝ զորս չէի կրցած ըմբռնել... Այդ թշուառական կինը Ռօզի ակնարկել ուզած էր այդ բառով... Ու Ռօզ բացակայ էր... Երկար առնէ է վեր առաջին անգամ ըլլալով նոտարի աղջիկը դուրս ելած էր բոլորովին առանձին... Ապահով էինք թէ բան մը չպիտի պատահէր անոր... Սակայն ոնբ գացած էր Ռօզ, և ո՞ր համբուն պիտի հետեւէր գիւղէն վերադարձին։ Խայտառակները յանկարծակիի բերելով Ռօզը, դէպ ի անտառ պիտի քաշքըրէին, տղմուտ փոսի մը մէջ անհետացնելու համար...

—Դուք այնպէս կ'ենթադրէք...

—Օ՜հ, ո՛չ, ապահով եմ այդ մասին, դաչեց ծերունին յանիրաւութեամբ... ըսածիս պէս պիտի ըլլար այդ ամէնը... Ուստի դէպ ի անտառ ճամբայ ելայ ձիւնոտ օդին... հոն հասնելէ առաջ՝ քանիցս մտնուն վտանգին ենթարկուեցայ...

—Տօրնաքի Խրիթը կ'ուզղուէ՞ք։

—Ոչ, ըստ դիպուածի կը յառաջանայի... Դարձեալ կ'ըսեմ թէ օրոշ տեղ մը չէի երթար... Հրաշքով միայն կրցի բացատրել հասնիլ...

—Ի՞նչ ըրիք հոն։

—Սպասեցի... Զէի կրնար աւելի հեռուն երթալ... Ուժասպառ եղած էի ալ։ Լաւ... բուքէն ազատելու համար էր որ Խրիթի մայ... հաղիւ քանի մը վայրկեանէ ի վեր հոն կը գտնուէի, երբ միւսը ներս մտաւ...

—Միւսը ո՞վ է։

—Ժէրմէն Մարպրու...

—Ի՞նչ ըսաւ երբ ձեզ տեսաւ։

—Օ՜հ, հասկցաւ թէ իրեն համար գացած էի հոն... Ուզեց խօս տալ, բայց օձիքը չձգեցի... Վրան յարձակեցայ իսկոյն, գետին տապալեցի և խեղդեցի...

—Այդ աղջիկը կորսվի էր... Ինքզինքը պաշտպանած ըլլալու է... Անշուշտ շատ դժուարութեամբ կրցիք անշարժութեան մատնել այդ աղջիկը։

—Ո՛չ, ոչ... Ինքզինքը չպաշտպանեց բնաւ, որովհետեւ զիս տեսնելուն պէս յանկարծակիի եկաւ ու սոսկում զգաց... Իմ մատներս վզին շուրջը սեղմեցի ու չունչը կարեցաւ... Կը զգայի որ մատներս իր մսին մէջ կը թաղուէին...

Դատաւորը չկրցաւ զսպել յախուռն շարժում մը, երբ միաքն ինկաւ ահռելի մանրամասնութիւն մը։ Ժէրմէն խեղդուած էր չուանի մը միջոցաւ, այնքան ուժգնօրէն պրկուած որ վիրը իրանէն բաժնուած էր... Ուրեմն ծերունին կը սպէր... Կոմսը ինքն ալ ապահովաբար տեղեակ էր այդ պարագային, բայց երկար ու ցաւագին պատմութենէն յուզուած, չէր յիշած նոյն միջոցին...

Դատաւորը ո և է խորհրդածութիւն չբրաւ այդ մասին, ու ձգեց որ կոմսը խօսի պահ մը լռութենէ յետոյ։

—Պարո՛ն, հիմա պէտք եղածը գիտէք... Ասկէ ետքը պատմելիքս շահեկանութիւն չունի ձեզի համար... Խրիթէն դուրս ելայ գերագրգռուած... բայց չէի կրնար յառաջանալ. հաղիւ քանի մը հարիւր քայլ առած՝ ձիւնին մէջ ինկայ... իսկոյն զգացի Թրիլս... օ՜հ, հասկցար որ մահուան գիրկը կը դիմէի... բայց այդ մահը քաղցր էր, քանի որ պատիժը տուած էի... Երկար առնէ է վեր այդ բանին համար կ'սպրէի... Մնացեալը յայտնի է ձեզի... Հանրիս ճամբուն վրայ գտաւ զիս, ազատեց ու ապաստան մը ընծայելու համար խրիթի տարաւ, ուր դիակը երեւան հանեց առաջին անգամ... Այն առեն հասկցաւ թէ ի՞նչպէս գործուած էր ոճիրը. ահա թէ ինչո՛ւ համար ատեց, արդարութեան կասկածները մոլորեցնելու և իմ անունս այդ դատական գործին մէջ չխառնելու նպատակաւ... բայց չյաջողեցաւ. իր ընթացքին մէջ... իր անձնուիրութեան զոհը եղաւ... սակայն չեմ ընդունիր իր անձնուիրութիւնը... քիչ մը առաջ լսեցիք ճշմարտութիւնը...

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ